

ทบทวนวรรณกรรม

บทนี้จะกล่าวถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้โดยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อใหญ่คือ งานที่เกี่ยวกับคำบอกเนื้อความและคำไวยากรณ์ และงานที่เกี่ยวกับการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์

คำบอกเนื้อความและคำไวยากรณ์

1. คำบอกเนื้อความและคำไวยากรณ์ตามแนวคิดของฟรีส

ฟรีส (Fries, 1952) จัดคำในภาษาอังกฤษออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่คำบอกเนื้อความ (content words) และคำไวยากรณ์ (function words) คำบอกเนื้อความมี 4 ชนิดซึ่งฟรีสเรียกว่า *คำชนิดที่ 1* *คำชนิดที่ 2* *คำชนิดที่ 3* และ *คำชนิดที่ 4* คำบอกเนื้อความเหล่านี้อาจเทียบได้กับคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ และ คำวิเศษณ์ในไวยากรณ์เดิม (traditional grammar) ตามลำดับ

ส่วนคำวยากรที่มีทั้งหมด 15 ชนิด ได้แก่ คำวยากรในกลุ่ม A ซึ่งบางครั้งเรียกว่า "คำชี้เฉพาะ". (determiners) คำวยากรในกลุ่ม B ซึ่งปรากฏหน้าคำชนิดที่ 2 คำวยากรในกลุ่ม C มีคำเดียวได้แก่คำว่า "not" คำวยากรในกลุ่ม D เป็นคำวยากรที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำว่า "very" ซึ่งปรากฏหน้าคำชนิดที่ 3 คำวยากรในกลุ่ม E เป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำว่า "and" เป็นคำที่เชื่อม 2 หน่วยที่มีหน้าที่เหมือนกัน คำวยากรในกลุ่ม F เป็นคำวยากรที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำว่า "at" คำวยากรในกลุ่ม G เป็นคำที่ทำหน้าที่เป็นประโยคคำถาม เช่นคำว่า "do" คำวยากรในกลุ่ม H มี 1 คำคือ คำว่า "there" คำวยากรในกลุ่ม I เป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำว่า "when" และทำหน้าที่เป็นประโยคคำถาม คำวยากรในกลุ่ม J เป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำว่า "after" ซึ่งปรากฏหน้ากลุ่มคำที่มีลักษณะเป็นหน่วยประโยคเดียว หน่วยประโยคดังกล่าวถูกรวมอยู่ในโครงสร้างที่ใหญ่กว่า คำวยากรในกลุ่ม K มี 4 คำได้แก่ Well Oh Now why คำวยากรในกลุ่ม L มี 2 คำคือ yes และ no คำวยากรในกลุ่ม M มี 3 คำได้แก่ Look Say Listen คำวยากรในกลุ่ม N มี 1 คำคือ please และ คำวยากรในกลุ่ม O ได้แก่ คำว่า Lets

หรือจัดคำชนิดต่าง ๆ ข้างต้นนี้โดยอาศัยการปรากฏของคำในกรอบประโยคทดสอบ (sentence frames) คำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกันในกรอบประโยคทดสอบจัดเป็นคำชนิดเดียวกัน ตัวอย่างกรอบประโยคของ Fries

(The) คำชนิดที่ 1 is/was good

_____ s are/were

Coffee is good

Sugar is good

Reports were good

คำว่า Coffee Sugar Reports เป็นตัวอย่างของคำชนิดที่ 1 คำที่สามารถแทนที่ (substitute) ในตำแหน่งเดียวกับ is/was หรือ are/were ได้ก็จัดเป็นคำชนิดเดียวกันกับคำชนิดที่ 2 ตัวอย่างเช่น seems/seemed, seem; becomes/became, become เป็นต้น

คำแต่ละชนิดที่กล่าวข้างต้นมีตำแหน่งเฉพาะและเป็นตำแหน่งที่แตกต่าง (contrast) จากตำแหน่งของคำชนิดอื่นในระบบ คำไวยกรณ์ของพริสจึงเป็นคำที่ปรากฏตามตำแหน่งอื่นที่ไม่ใช่ตำแหน่งของคำบอกเนื้อความและความหมายของคำไวยกรณ์เป็นความหมายทางโครงสร้าง (structural meaning) เช่น บอกความชี้เฉพาะ บอกพจน์ บอกกาล บอกมาลา หรือเชื่อมความที่ต่อเนื่องกัน เป็นต้น

นอกจากนี้พริสยังกล่าวถึงลักษณะที่ต่างกันของคำไวยกรณ์กับคำบอกเนื้อความดังนี้ คำบอกเนื้อความกับคำไวยกรณ์ต่างกันในด้านจำนวนคำ คำบอกเนื้อความมีจำนวนคำมากกว่าคำไวยกรณ์ แม้ว่าคำไวยกรณ์จะมีจำนวนน้อยแต่ก็เกิดบ่อยมากในประโยค ลักษณะที่ต่างกันของคำบอกเนื้อความกับคำไวยกรณ์อีกด้านหนึ่งคือด้าน*การปรากฏ* คำชนิดที่ 1 และคำชนิดที่ 2 สามารถปรากฏล้าทั้งในประโยคเป็นส่วนประกอบพื้นฐานของประโยคภาษาอังกฤษได้ ส่วนคำไวยกรณ์ไม่สามารถเกิดล้าทั้งโดยไม่มีคำบอกเนื้อความทั้ง 4 ชนิดเกิดรวม ลักษณะที่ต่างกันอีกด้านหนึ่งคือด้าน*ความหมาย* ความหมายของคำบอกเนื้อความระบุได้ค่อนข้างชัดเจน เช่นเราสามารถระบุความหมายของคำว่า ม้า (horse) หมา (dog) ได้ไม่ยากโดยที่เราไม่จำเป็นต้องพิจารณาความหมายทางโครงสร้าง (structural meaning) ในขณะที่เราระบุความหมายของคำไวยกรณ์เช่น คำว่า the หรือ คำว่า do (ในประโยคที่ว่า *do the boys come home early*) ได้ยาก เราจำเป็นต้องพิจารณาความหมายทางโครงสร้างด้วยเพราะคำไวยกรณ์เป็นคำที่มีความสำคัญต่อความหมายทางโครงสร้าง เนื่องจากคำไวยกรณ์ต่างกันทำให้เกิดความหมายทางโครงสร้างต่าง ดังตัวอย่าง

(1) The boy was given the money

(2) The boy had given the money

จากตัวอย่าง the boy จะเป็นผู้ได้รับเงิน (receiver) หรือเป็นผู้ให้เงิน (giver of the money) นั้นมีคำว่า was และ had ซึ่งเป็นคำชนิดที่ 2 เป็นตัวช่วยกำหนดความหมายทางโครงสร้างของประโยค และหากคำที่ไม่มี ความหมายอะไร (nonsense word) ปรากฏในตำแหน่งนี้ ก็จะตัดสินไม่ได้ว่า "boy" เป็นผู้ได้รับเงินหรือเป็นผู้ให้เงิน ดังตัวอย่าง

(3) The boy vab given the money

นอกจากความต่างในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว พิธียังกล่าวด้วยว่าคำ ไวยากรณ์เป็นคำที่ดองเรียนเป็นพิเศษแยกต่างหาก เพราะเป็นคำที่กำกวมให้ความหมาย ทางโครงสร้างต่างกันเช่นกรณีคำว่า was และ had ดังที่ได้อีกแล้ว

2. คำบอกเนื้อความและคำไวยากรณ์ตามแนวคิดของวิจินต์

วิจินต์ ภาณุพงศ์ (1970, 2530) ได้ศึกษาโครงสร้างของภาษาไทยตามแนวไวยากรณ์โครงสร้างและได้จำแนกคำในภาษาไทยโดยยาศัย "กรอบประโยค ทดสอบ" ซึ่งสร้างจากการสังเกตดูตำแหน่งของคำต่าง ๆ ในประโยคหลาย ๆ ประโยค ในภาษาไทยเป็นหลักในการจำแนก คำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกันจัดเป็นคำหมวด เดียวกัน ดังตัวอย่าง

กรอบประโยค 1 ก x   ๑   แล้ว
                                 ฝน   ตก   แล้ว
                                 นาฬิกา   ตี   แล้ว
                                 เด็ก   หอม   แล้ว

กรอบประโยค 1 ข x   กำลัง ๑
                                 ฝน   กำลัง ตก
                                 นาฬิกา กำลัง ตี
                                 เด็ก   กำลัง หอม

(วิจิตร ภาณุพงศ์, 2530: 52)

คำว่า ฝน นาฬิกา เด็ก เป็นคำในหมวดเดียวกันคือ หมวดคำนาม เพราะปรากฏในด้านหนึ่งเดียวกันคือด้านหนึ่ง x ของกรอบประโยคทั้ง 2 ได้) ส่วนคำว่า ตก ตี หอม เป็นคำในหมวดกริยาอาการ เพราะปรากฏในด้านหนึ่ง ๑ ของกรอบประโยคทั้ง 2 ได้) อย่างไรก็ตามเมื่อคำปรากฏในกรอบประโยค ประโยคนั้นต้องเป็นประโยคต้นบทสนทนาได้ จากเกณฑ์ดังกล่าววิจิตรจึงกำหนดคำในภาษาไทยออกเป็น 26 หมวด

นอกจากนี้วิจิตรยังได้กำหนดคำโดยอาศัย "หน้าที่" ของคำในประโยค เป็นเกณฑ์โดยกำหนดคำ 26 หมวดออกเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ

2.1 คำหลัก* หมายถึงคำที่สามารถทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของประโยค

---

* ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเทียบได้กับคำบอกเนื้อความของพริส

ตามลาหังงานประโยคเริ่มได้ ซึ่งมีอยู่ 7 หมวดได้แก่ หมวดคำนาม หมวดคำกริยา
 อกรรม หมวดคำกริยาสกรรม หมวดคำกริยาทวิกรรม และหมวดคำสรรพนาม หมวด
 คำเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นส่วนมูลฐานชนิดใดชนิดหนึ่งใน 7 ชนิดคือ หน่วยประธาน
 หน่วยกรรมตรง หน่วยกรรมรอง หน่วยนามเดี่ยว หน่วยอกรรม หน่วยสกรรม หน่วย
 ทวิกรรม ดังตัวอย่าง

(4) มนตก

(5) คนเคาะประตู

คำว่า มน ตก คน เคาะ ประตู ทั้งหมดเป็นคำหลัก คำว่า มน และ
 คน เป็นคำในหมวดคำนามที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธาน ส่วนคำว่า ประตู เป็นคำใน
 หมวดคำนามที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมตรง คำว่า ตก เป็นคำในหมวดกริยา
 อกรรมทำหน้าที่เป็นหน่วยอกรรม คำว่า เคาะ เป็นคำในหมวดกริยาสกรรมทำหน้าที่
 เป็นหน่วยสกรรม

ส่วนอีก 2 หมวดได้แก่ หมวดคำยอกเวลาประเภทที่ 1 และหมวดคำ
 พิเศษ ซึ่งคำใน 2 หมวดนี้ทำหน้าที่เป็นหน่วยเสริมบอกเวลา และหน่วยเสริมพิเศษ
 ตามลำดับ

2.2 คำไวยกรณ์ หมายถึงคำที่ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นส่วนของ
 ประโยคตามลาหังงานประโยคเริ่มได้ จะต้องทำหน้าที่นั้น ๆ ร่วมกับคำหลัก แบ่งเป็น
 2 จำพวกคือ

2.2.1 คำขยาย ซึ่งแบ่งย่อยเป็นคำขยายนามและคำขยายกริยา

2.2.1.1 คำขยายนามเป็นคำที่ทำหน้าที่ขยายคำนาม
 (หรือคำสรรพนาม) แล้วร่วมกันทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคชนิดใดชนิดหนึ่งใน 4
 ชนิดคือ หน่วยประธาน หน่วยกรรมตรง หน่วยกรรมรอง หรือหน่วยนามเดี่ยว คำ
 ขยายนามแบ่งออกเป็น

11 หมวดคือ หมวดคำลักษณนาม หมวดคำคุณศัพท์ หมวดคำจำนวนนับ หมวดคำ
 ลำดับที่ หมวดคำหน้าจำนวน หมวดคำหลังจำนวน หมวดคำบอกกำหนดเสียงโท
 หมวดคำบอกกำหนดเสียงตรีและจัตวา และคำไม่บอกกำหนด หมวดคำบอกเวลา
 ประเภทที่ 2 หมวดคำลงท้าย และหมวดคำพิเศษ ดังตัวอย่าง

(6) เพื่อนชื่อหนังสือ 2 เล่ม

คำว่า 2 และ เล่ม เป็นคำไวพจน์ คำว่า 2 เป็นคำในหมวดคำ
 จำนวนนับ ส่วนคำว่า เล่ม เป็นคำในหมวดคำลักษณนาม ทั้ง 2 และ เล่ม ทาหน้าที่
 ขยายนาม "หนังสือ" แล้วร่วมกันทาหน้าที่เป็นหน่วยกรรมตรง

2.2.1.2 คำขยายกริยาเป็นคำที่ทาหน้าที่ขยายกริยา
 แล้วร่วมกันทาหน้าที่เป็นส่วนของประโยคชนิดใดชนิดหนึ่งงาน 3 ชนิดคือหน่วยกรรม
 หน่วยสกรรม หน่วยทวิกรรม คำขยายกริยาแบ่งออกได้เป็น 7 หมวดคือ หมวดคำ
 ช่วยหน้ากริยา หมวดคำช่วยหลังกริยา หมวดคำปฏิเสธ หมวดคำหน้ากริยา หมวดคำ
 หลังกริยา หมวดคำกริยาวิเศษณ์ และหมวดคำลงท้าย ดังตัวอย่าง

(7) พนเพิ่งตก

คำว่า เพิ่ง เป็นคำในหมวดคำช่วยหน้ากริยาทาหน้าที่ขยายกริยา "ตก"
 แล้วร่วมกันทาหน้าที่เป็นหน่วยกรรม

2.2.2 คำเชื่อม แบ่งออกเป็น 3 หมวดคือ หมวดคำเชื่อม
 อนุภาคย์ หมวดคำเชื่อมนาม และหมวดคำบุพบท ดังตัวอย่าง

(8) ดอกไม้ที่ปลูกชื่อมาวันนี้เที่ยวแล้ว

คำว่า ที่ เป็นคำเชื่อมที่มีตำแหน่งอยู่ต้นอนุพยางค์ "คุณคือมาวันนี้" ทาหน้าที่เชื่อมอนุพยางค์ 2 อนุพยางค์คือ "ดอกไม้เหี่ยวแล้ว" กับ "ที่คุณคือมาวันนี้" และทาหน้าที่เป็นหน่วยกรรมตรงของอนุพยางค์ "ที่คุณคือมาวันนี้"

(9) ปากกาของน้องหายแล้ว

คำว่า ของ เป็นคำเชื่อมนามทาหน้าที่เชื่อมนามโดยปรากฏระหว่างคำนาม 2 คำคือ ปากกา น้อง ของ ทาหน้าที่ร่วมกับปากกาและน้องเป็นหน่วยประธาน

(10) เรือสำเภาได้สะพาน

คำว่า ได้ เป็นคำบุพบท ทาหน้าที่เชื่อมคำกริยา สำเภา กับคำนาม สะพาน คำว่า ได้ ทาหน้าที่ร่วมกับคำว่า สะพาน เป็นหน่วยเสริมนอกสถานที่

3. คำบอกเนื้อความและคำไวยากรณ์ภาษาเขียนใหม่

อยู่เคียง แคร่ไค้ว (2520) ศึกษาหมวดคำในภาษาเขียนใหม่ในแนวไวยากรณ์โครงสร้างตามแนวคิดของวิจิตรศิลป์ โดยจำแนกหมวดคำในภาษาเขียนใหม่ออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่

3.1 คำหลัก* คือคำในหมวดคำที่สามารถทาหน้าที่ตามหลักังเป็นส่วน

---

* ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเทียบได้กับคำบอกเนื้อความของพริต

ประกอบของวลีและทำหน้าที่ตามลาหังเป็นส่วนประกอบของประโยคในประโยคเริ่มมาได้ มีทั้งหมด 8 หมวดได้แก่หมวดคำนาม หมวดคำสรรพนาม หมวดคำกริยาอาการ 1 หมวดคำกริยาอาการ 2 หมวดคำกริยาอาการ หมวดคำกริยาทวิกรรม หมวดคำพิเศษ หมวดคำนอกเวลาประเภทที่ 1

3.2 คำไวยากรณ์ คือคำในหมวดคำที่ไม่สามารถทำหน้าที่ตามลาหังเป็นส่วนประกอบของวลี และไม่สามารถทำหน้าที่ตามลาหังเป็นส่วนประกอบของประโยคในประโยคเริ่มมาได้ จะต้องทำหน้าที่ร่วมกับคำหลัก และ/หรือคำไวยากรณ์ด้วยกัน ซึ่งหมายความอีกอย่างหนึ่งว่าทำหน้าที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของส่วนประกอบของวลีหรือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของส่วนประกอบของประโยคเท่านั้น มีทั้งหมด 18 หมวดได้แก่ หมวดคำลักษณนาม หมวดคำคุณศัพท์ หมวดคำบอกกัทหนดเสียงสูง หมวดคำบอกกัทหนดเสียงสูง-ตก หมวดคำจำนวนนับ หมวดคำลำดับที่ หมวดคำหน้าจำนวน หมวดคำหลังจำนวน หมวดคำช่วยหน้ากริยา หมวดคำช่วยหลังกริยา หมวดคำหน้ากริยา หมวดคำหลังกริยา หมวดคำปฏิเสธ หมวดคำกริยาวิเศษณ์ หมวดคำนอกเวลาประเภทที่ 2 หมวดคำเชื่อมนาม หมวดคำบุพบท หมวดคำลงท้าย

จากแนวคิดในการจำแนกคำในภาษาดังกล่าวนี้แสดงลักษณะที่เหมือนกันคือ การจำแนกคำในภาษาออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ คำนอกเนื้อความซึ่งได้แก่ คำนาม และคำกริยา และคำไวยากรณ์ หมวดคำที่แสดงให้เห็นความแตกต่างในการจัดหมวดคำของพริสกับวิจินต์และอยู่เคียงคือ หมวดคำคุณศัพท์และหมวดคำกริยาวิเศษณ์ พริสจัดหมวดคำทั้งสองนี้ไว้ในกลุ่มคำนอกเนื้อความ (หรือหมวดคำหลักของวิจินต์และอยู่เคียง) ส่วนวิจินต์และอยู่เคียงจัดหมวดคำทั้งสองนี้ไว้ในกลุ่มคำไวยากรณ์

การกลายเป็นคำไวยากรณ์

1. ความหมายของคำว่า "grammaticalization"

ผู้ที่คิดคำว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) ขึ้นใช้เป็นคนแรกคือ อังตวน เมย์เยต์ (Antoine Meillet) โดยจำกัดความว่า เป็นการกำหนดลักษณะทางไวยากรณ์ให้กับคำอิสระ " the attribution of a grammatical character to a previously autonomous word " (Meillet, 1912: 131, อ้างถึงใน Hopper, 1991: 17)

นักภาษาศาสตร์อื่น ๆ ให้ความหมายของ การกลายเป็นคำไวยากรณ์ ดังนี้ กูริลอวิช (Kuryłowicz, 1965, 1975) การกลายเป็นคำไวยากรณ์ ประกอบด้วย การเพิ่มขอบเขต (range) ของหน่วยคำจากคำนอกเนื้อความเป็น คำไวยากรณ์หรือจากคำที่มีสถานภาพเป็นไวยากรณ์น้อยไปสู่สถานภาพที่เป็นไวยากรณ์มากขึ้น

Grammaticalization consists in the increase of the range of a morpheme advancing from a lexical to a grammatical or from a less grammatical to a more grammatical status, e.g. from a derivative formant to an inflectional one.

(Kuryłowicz, 1965, 1975: 52)

ซามูเอล (Samuels, 1972: 58) กล่าวถึงการกลายเป็นคำไวยากรณ์ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงงานไวยากรณ์ที่มาจากการจัดรูปไวยากรณ์ (grammatical forms) ที่มีอยู่แล้ว แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ประกอบด้วย การขยายคำนอกเนื้อความมาไปถึงระดับหนึ่งซึ่งคำนอกเนื้อความนั้นถูกทำให้เป็นคำไวยากรณ์

(grammaticised) กระบวนการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกรณีสืบเนื่องความซึ่งเป็นองค์ประกอบของความหมายของคำซึ่งจำกัดคำให้เกิดในบริบทที่เจาะจงกลายเป็นคำที่มีหน้าที่ทั่วไป

ฮอปเปอร์และทรอกอตต์ (Hopper and Traugott, 1993: xv) ให้ความจำกัดความคำว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ ว่าเป็นกระบวนการ (process) ซึ่งคำนอกเนื้อความและหน่วยสร้าง (constructions) แสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ (grammatical functions) ในบริบททางภาษาบางแห่งและพัฒนาต่อมาจนกลายเป็นหน้าที่ทางไวยากรณ์นั้น

นิยามของ การกลายเป็นคำไวยากรณ์ ดังกล่าวข้างต้นนี้แสดงให้เห็นลักษณะที่เหมือนกันคือ การกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็น เรื่องเกี่ยวกับกระบวนการกลายจากคำนอกเนื้อความเป็นคำไวยากรณ์ กระบวนการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกรณีสืบเนื่องความที่เป็นเนื้อความไป การกลายเป็นคำไวยากรณ์ยังเป็น เรื่องเกี่ยวกับการที่คำนอกเนื้อความได้หน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้นเมื่อปรากฏในบริบททางภาษาบางบริบท ซึ่งต่อมากำนอกเนื้อความในบริบทดังกล่าวอาจพัฒนาจนกลายเป็นหน้าที่ทางไวยากรณ์นั้นไป การกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่นักภาษาศาสตร์กล่าวถึงมักเป็นการกลายจากคำนอกเนื้อความเป็นคำไวยากรณ์* อย่างไรก็ตามมีนักภาษาศาสตร์บางท่านเช่น กูร์โรวิช เห็นว่าการกลายเป็นคำไวยากรณ์อาจเป็นการกลายจากคำที่เป็นไวยากรณ์น้อยมาเป็นคำที่เป็นไวยากรณ์มากขึ้นได้

---

* คำไวยากรณ์อาจกลายมาจากหน่วยสร้างในระดับประโยคได้ ผู้ที่เสนอแนวคิดนี้คือ กิวอน (Givon, 1979) ดูตัวอย่างหน้า 26

2. ประวัติการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์

ไฮน์ คลาวดิ และ ฮุนนิเมเยอร์ (Heine, Claudi, and Hunnemeyer, 1991a) ได้สรุปงานเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่นักภาษาศาสตร์หลายท่านได้ศึกษาไว้ว่าการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในระยะแรกเป็นการศึกษาหาที่มาของคำไวยากรณ์ที่ปรากฏในภาษาสมัยปัจจุบัน เนื่องจากนักภาษาศาสตร์พบว่าคำไวยากรณ์เช่น คำกริยาช่วย (auxiliaries) หรือหน่วยเติม (affixes) ที่ปรากฏในภาษาสมัยปัจจุบันนั้นในอดีตเคยเป็นคำอิสระมาก่อนเช่น กอนดิลลัค (Condillac, 1746, 1749) สังเกตเห็นว่าหน่วยเติมท้าย (suffix) ที่แสดงกาล (tense) หรือแสดงการณ์ลักษณะ (aspect) นั้นเมื่อศึกษานในเชิงประวัติพบว่ากลายมาจากคำอิสระ (independent words) ทูเก (Tooke, 1786, 1805, 1857) พบว่าคำนามและคำกริยาเป็นคำที่เป็นส่วนของคำพูด (the essential parts of speech) และเป็นคำที่จำเป็น (necessary words) ขณะที่คำกริยาวิเศษณ์ คำบุพบท และคำสันธานเป็นผลจากการย่อ (abbreviation) หรือการสูญ (mutilation) ของคำนาม/คำกริยา และเขาเห็นว่ารูปต่าง ๆ ของวิภัตติปัจจัยนั้นเป็นส่วน (fragments) ของคำอิสระมาก่อน ในงานของบอปป์ (Bopp, 1816, 1833) ที่ได้ศึกษาไวยากรณ์เปรียบเทียบก็ได้ให้ตัวอย่างของวิวัฒนาการของคำนอกเนื้อความที่กลายเป็นคำกริยาช่วย หรือเป็นหน่วยเติมจำนวนมาก

ในปี 1875 วิกนีย์ (Whitney, 1875) พบว่าปัจจัยทางความหมาย ซึ่งได้แก่การโอนความหมาย (transfer) และการขยายความหมาย (extension) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความหมายของคำกลายจากความหมายที่เป็นรูปธรรมมาสู่ความหมายที่เป็นนามธรรม

ต่อมานักภาษาศาสตร์เช่น เมย์เฮ้ต์ได้กล่าวถึงแนวทางการเกิดคำไวยากรณ์ในภาษาว่ามี 2 แนวทางคือ คำไวยากรณ์ใหม่เกิดจากการเทียบแบบ (analogical innovation) และเกิดจากการทำให้คำอิสระกลายเป็นคำไวยากรณ์ เมย์เฮ้ต์เห็นว่าการที่คำอิสระกลายเป็นคำไวยากรณ์มีผลต่อระบบของภาษา เนื่องจากหมวดหมู่ (categories) ใหม่มักถูกนำเข้ามาในระบบ นอกจากนี้เมย์เฮ้ต์เห็นว่าควรพิจารณาด้วยว่าการกลายจากคำอิสระเป็นคำไวยากรณ์นั้นมีความต่อเนื่อง (continuum) หรือแยกกันเป็นส่วน (discrete)

ต่อมานักภาษาศาสตร์เช่น กิวอน (Givon, 1979: 208-9) สนใจการกลายเป็นไวยากรณ์ของหน่วยสร้างในภาษาและได้เสนอมุมมองที่ต่างออกไป กล่าวคือหน่วยไวยากรณ์อาจพัฒนามาจากหน่วยสร้างในระดับประโยคเช่น หน่วยแสดงการกสถานที่ lo ในภาษานูเป (Nupe)

(1) u bici lo dzuka
he ran go market

'He ran to the market.' (Givon, 1979: 221)

คำว่า lo ที่ปรากฏในหน่วยสร้างกริยาเรียง (serial verbs) พัฒนาไปเป็นหน่วยแสดงการกสถานที่ (locative)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์

3.1 มุมมองในการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์

3.1.1 มุมมองเชิงประวัติ การศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในเชิงประวัติเป็นการศึกษาวิวัฒนาการของคำไวยากรณ์ว่าพัฒนามาจากคำเดิมอะไรในเวลาใด นักภาษาศาสตร์สันนิษฐานว่าคำไวยากรณ์ในภาษาสมัยปัจจุบันพัฒนามาจากคำบอกเนื้อความโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการทำให้ความหมายบอกเนื้อความจางลง กระบวนการลดเสียง เป็นต้น ตัวอย่างภาษาไทยกรุงเทพ (Central Thai) คำกริยา "จัก" 'ปรารถนา, ตั้งใจ' พัฒนาเป็น "จะ" ซึ่งเป็นคำกริยาช่วยแสดงอนาคตกาล จากหลักฐานที่ปรากฏในศิลาจารึกศตวรรษที่ 13-16 แสดงให้เห็นการพัฒนาจากคำกริยาเป็นคำกริยาช่วยนั้นเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ (gradual) ดังในจำนวนเปอร์เซ็นต์ของคำว่า "จัก" และคำว่า "จะ" ที่แสดงข้างล่างนี้

ช่วงเวลา (ค.ศ.)	จะ	จัก
1292 - 1350	0	100
1351 - 1400	4	96
1401 - 1450	37	63
1451 - 1550	91	9

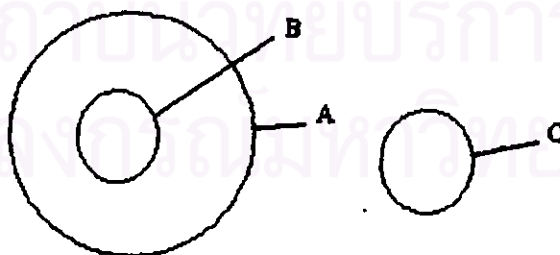
(Diller, 1994)

ในช่วงศตวรรษที่ 13 คำว่า "จัก" เป็นคำกริยา และพัฒนาเป็น "จะ" อย่างช้า ๆ จนกระทั่งศตวรรษที่ 16 กลายเป็น "จะ" ซึ่งเป็นคำกริยาช่วยแสดงอนาคตกาล คำว่า "จัก" ที่เป็นคำกริยามีความหมายว่า "ปรารถนา, ตั้งใจ" ต่อมากลายความหมายเป็น "ความตั้งใจ" (intention) และกลายเป็นความหมายแสดงอนาคตกาล (future) และอนาคตกาลที่ยังไม่เป็นจริง

(irrealis) นอกจากกระบวนการกลายความหมายแล้ววาทกรรมของคำว่า "จัก" และ "จะ" นี้มีกระบวนการลดเสียงพยัญชนะท้ายเกิดร่วมด้วย

3.1.2 มุมมองเชิงปัจจุบัน การศึกษาการกลายเป็นคำไวยการณณ์ในมุมมองดังกล่าวนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำในแบบที่แตกต่างกันซึ่งนำมาสู่ปัญหาเรื่องหมวดคำในภาษาว่า หมวดคำในภาษามีลักษณะแยกกัน (discrete morpheme classes) หรือมีลักษณะต่อเนื่อง (continuum) กล่าวคือรูปคำ 1 รูปที่มีความหมายมากกว่าหนึ่งและ/หรือเป็นได้หลายหมวดคำนั้นเป็นคำคนละคำที่มาพ้องรูปกัน หรือ รูปคำในลักษณะดังกล่าวเป็นคำอีกหมวดคำหนึ่งซึ่งคำในหมวดคำนี้เป็นคำเดียวกันที่มีหลายความหมายและ/หรือเป็นได้หลายหมวดคำ

ก๊วอนกล่าวถึงมุมมองในเรื่องหมวด (categories) 2 มุมมองคือ มุมมองแบบเพลลาโต (Plato) และแบบวิทท์เกนสไตน์ (Wittgenstein) ในมุมมองแบบเพลลาโต หมวดของการเข้าใจ (categories of the understanding) มีลักษณะแยกเป็นส่วน (discrete) การจัดสิ่งเข้าเป็นสมาชิกหมวดคำนั้นขึ้นอยู่กับว่าสิ่งนั้นมีคุณสมบัติของหมวดนั้นหรือไม่ ดังแผนภูมิ (Givon, 1984: 13)

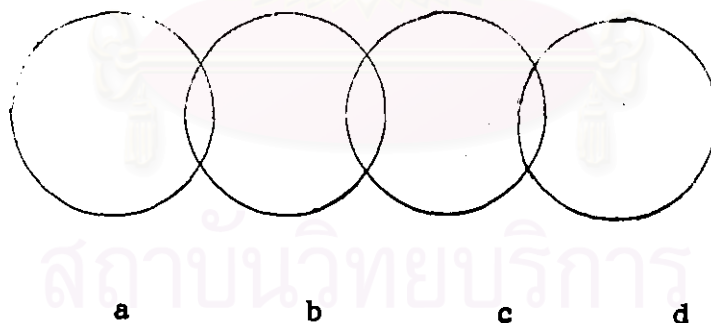
แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิการจำแนกหมวดแบบเพลลาโต

A เป็นคุณสมบัติที่เป็นเกณฑ์ (criterial properties) ในการกำหนดสมาชิกของหมวด

B เป็นสมาชิกหมวด เนื่องจาก B มีคุณสมบัติ (A) ซึ่งเป็นคุณสมบัติตามเกณฑ์

C ไม่เป็นสมาชิกหมวดเนื่องจาก C ไม่มีคุณสมบัติ (A) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เป็นเกณฑ์

ส่วนมุมมองแบบวิทท์ เกนสาดนั้นตรงข้ามกับมุมมองแบบพลาโตกล่าวคือ หมวดมีลักษณะไม่แยกเป็นส่วนแต่มีลักษณะต่อเนื่อง (continuum) และขอบเขตระหว่างหมวดมีลักษณะคลุมเครือ (fuzzy - edges) นอกจากนี้สมาชิกบางสมาชิกหมวดเดียวกันอาจมีคุณสมบัติที่คล้ายคลึงกับอีกสมาชิกหนึ่งในหมวดเดียวกัน เนื่องจากมีคุณสมบัติร่วมกับอีกสมาชิกหนึ่งดังแผนภูมิ (Givon, 1984: 13)

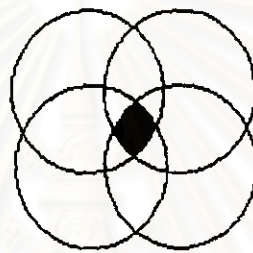

แผนภูมิที่ 2 การงานนหมวดแบบวิทท์ เกนสาด

a b c d เป็นสมาชิกของหมวดหนึ่ง a มีลักษณะคล้ายกับ b
b มีลักษณะคล้ายกับ c c มีลักษณะคล้ายกับ d ในขณะที่ a และ d อาจจะไม่
มีลักษณะคล้ายกันเนื่องจากไม่มีคุณสมบัติร่วมกับอีกสมาชิกหนึ่ง

มุมมองทั้งสองแบบที่กล่าวข้างต้นนี้เป็นที่มาของแนวคิด "ต้นแบบ" (Prototype Theory) แนวคิด "ต้นแบบ" มีลักษณะคล้ายกับมุมมองแบบวิทท์เกินศาสตร์คือ หมวดมีลักษณะต่อเนื่อง ไม่แยกเป็นส่วน สิ่งจะถูกจัดเป็นสมาชิกในหมวดใดขึ้นอยู่กับว่าสิ่งนั้นมีคุณสมบัติซึ่งเป็น "ต้นแบบ" ของหมวดนั้นหรือไม่ ดังแผนภูมิ

(ดัดแปลงจากแผนภูมิของ Givon, 1984: 14)

แผนภูมิที่ 3 การจำแนกหมวดแบบทฤษฎีต้นแบบ

ส่วนที่เป็นสีดำนบนแผนภูมิแสดงคุณสมบัติที่เป็นต้นแบบของหมวด สิ่งที่เป็นสมาชิกที่เป็นต้นแบบมากที่สุด (most typical) ของหมวดจะมีคุณสมบัติที่เป็นคุณสมบัติต้นแบบของหมวด 4 คุณสมบัติ ส่วนสิ่งที่เป็นสมาชิกที่เป็นต้นแบบแบบปานกลาง (fairly typical) จะมีคุณสมบัติที่เป็นคุณสมบัติต้นแบบไม่ครบ เช่น มีคุณสมบัติต้นแบบเพียง 3 คุณสมบัติ แม้ว่าจะมีคุณสมบัติต้นแบบลดลงแต่ก็ยังคงความเป็นสมาชิกของหมวดอยู่และมีความเป็นสมาชิกของหมวดมากกว่าสิ่งที่มีคุณสมบัติต้นแบบน้อย ตัวอย่างเช่น หากเราพิจารณาคุณสมบัติต้นแบบของหมวดนกมี 4 คุณสมบัติ นกแก้วเป็นสมาชิกที่เป็นต้นแบบมากที่สุดของหมวดนก เพราะนกแก้วมีคุณสมบัติครบทั้ง 4 คุณสมบัติ ส่วนนกกระจอกเทศอาจจะยังคงจัดอยู่ในหมวดนกได้ เนื่องจากมีคุณสมบัติต้นแบบของหมวดนก แม้ว่าจะมีไม่ครบ ในขณะที่ค้างคาวมีเพียงคุณสมบัติ

ต้นแบบของหมวดคนกเพียงคุณสมบัติเดียว ค้างคาวจึงมีความเป็นสมาชิกของหมวดคนกน้อยกว่า นกแก้ว และ นกกระจอกเทศ คุณสมบัติต้นแบบของหมวดคนกมีดังนี้

1. บินได้
2. มีขนนกปกคลุมตัว
3. ออกลูกเป็นไข่
4. ออกหากินในเวลากลางวัน

นกแก้ว	นกกระจอกเทศ	ค้างคาว
1. [+บินได้]	1. [-บินได้]	1. [+บินได้]
2. [+มีขนนกปกคลุมตัว]	2. [+มีขนนกปกคลุมตัว]	2. [-มีขนนกปกคลุมตัว]
3. [+ออกลูกเป็นไข่]	3. [+ออกลูกเป็นไข่]	3. [-ออกลูกเป็นไข่]
4. [+ออกหากินในเวลากลางวัน]	4. [+ออกหากินในเวลากลางวัน]	4. [-ออกหากินในเวลากลางวัน]

(หมายเหตุ + หมายถึงมีคุณสมบัติ ส่วน - หมายถึงไม่มีคุณสมบัติ)

แนวคิดที่เป็น "ต้นแบบ" นี้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวพจน์ เช่น การกลายเป็นคำ "จาก" ซึ่งเป็นคำกริยามาเป็นคำคุณศัพท์คลอเวอร์ (Kolver, 1984: 23) พบว่าคำว่า "จาก" เป็นมีคุณสมบัติแบบคำคุณศัพท์มากกว่าเป็นกริยาตัวที่ 2 (secondary verb) กล่าวคือคำว่า "จาก" ต้องการนามมาเป็นส่วนเติม (a nominal complement) ซึ่งเป็นคุณสมบัติของคำคุณศัพท์

3.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวพจน์

ปัจจัยเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวพจน์ที่นักภาษาศาสตร์กล่าวถึงได้แก่ ปัจจัยอุปลักษณ์ (metaphor) และปัจจัยเกี่ยวกับการากลัดกัน (metonymy)

3.2.1 ปัจจัยอุปลักษณ์เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการรับรู้ความคล้ายคลึงของสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง อุลล์มันน์ (Ullmann, 1962: 212-3) กล่าวถึงอุปลักษณ์ว่า อุปลักษณ์ตั้งอยู่บนหลักการของความคล้ายคลึงทางความหมาย (similarity of senses) อุปลักษณ์ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบคือ tenor หมายถึงสิ่งที่เราต้องการสื่อ และ vehicle หมายถึงสิ่งที่เรานำมาเปรียบ ตัวอย่างเช่นความรักคือยาพิษ (กึ่งกาญจน์, 1988: 13-4) องค์ประกอบที่เป็น "tenor" คือ "ความรัก" ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการสื่อ ส่วนองค์ประกอบที่เป็น "vehicle" คือ "ยาพิษ" ซึ่งเป็นสิ่งที่เรานำมาเปรียบ อุปลักษณ์ดังกล่าวนี้แสดงถึงการอธิบายมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรมคือ "ความรัก" ในรูปของมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรมคือ "ยาพิษ" ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความรักนั้นเจ็บปวดและทุกข์ทรมาน

อุลล์มันน์ (1962: 214-8) แบ่งอุปลักษณ์ออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ดังนี้

1. Anthropomorphic metaphors อุปลักษณ์แบบนี้มีสิ่งที่เรานำมาเปรียบคือ คำเรียกอวัยวะของร่างกายเช่น the *mouth* of the river the *heart* of the matter the *lungs* of a town เป็นต้น

2. Animal metaphors อุปลักษณ์แบบนี้มีสิ่งที่เรานำมาเปรียบคือ สัตว์และอวัยวะของสัตว์ ส่วนความหมายที่ต้องการสื่อคือ ชื่อของพืชและสิ่งของเช่น ในภาษาอังกฤษคำว่า crane ซึ่งหมายถึงปั้นจั่นนั้นน่าจะได้จากการเปรียบเทียบกับ crane ซึ่งหมายถึงนกกระสา

3. From concrete to abstract อุปลักษณ์แบบนี้ช่วยให้เราเข้าใจสิ่งที่เป็นามธรรมได้และชัดเจนขึ้นเช่น Time flows softly เราเข้าใจเวลาซึ่งเป็นนามธรรมในรูปของน้ำซึ่งเป็นรูปธรรม น้ำไหล นั่นคือเวลาผ่านไปอย่างช้า ๆ

4. Synaesthetic metaphors อุปลักษณ์แบบนี้มีความหมายที่ต้องการสื่อ และสิ่งที่เรานำมาเปรียบเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับรับรู้จากประสาทสัมผัสที่ต่างชนิดกันเช่น a *warm* voice หรือ a *cold* voice ความหมายที่ต้องการสื่อคือเสียงซึ่งเรารับรู้ทางหู สิ่งที่เรานำมาเปรียบคืออุณหภูมิ "ความอบอุ่น" หรือ "ความเย็น" ซึ่งเรารับรู้ด้วยการสัมผัสทางกาย

ในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ อุปลักษณ์ทำให้เกิดการโอน
 ความหมาย (transfer) จากความหมายที่บอกเนื้อความและมีลักษณะเป็น
 รูปธรรมมาเป็นความหมายที่บอกความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์และมีลักษณะเป็น
 นามธรรม ตัวอย่าง การโอนความหมายของคำเรียกอวัยวะ "หลัง" จากความหมาย
 ที่อ้างถึงส่วนของร่างกายเป็นความหมายแสดงความสัมพันธ์ด้านสถานที่ คำว่า "หลัง"
 ซึ่งเป็นคำบอกเนื้อความจึงกลายเป็นคำไวยากรณ์ ดังในภาษาเอเว (Ewe) (Heine
 et al., 1991b: 161)

(1) é - pé megbé fá
 3SG-POSS back be cold

'His back is cold.'

megbé มีความหมายที่อ้างถึงส่วนของร่างกายที่เป็นรูปธรรม

(2) é le xw á megbé
 3SG is house DEF behind

'He is at the back of the house.'

megbé มีความหมายแสดงความสัมพันธ์ด้านสถานที่ซึ่งเป็นนามธรรม
 และกลายเป็นคำบอกความสัมพันธ์ด้านบริเวณที่ปรากฏหลังคำนาม (postposition)

ตัวอย่างข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าการโอนความหมายเกิดขึ้นแบบข้าม
 มรณทัศน์คือจากมรณทัศน์ OBJECT หรือ "หลัง" ที่หมายถึงส่วนของร่างกาย
 มาเป็นมรณทัศน์ SPACE หรือ "หลัง" ที่เป็นความสัมพันธ์ด้านสถานที่

3.2.2 ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำ
 ไวยากรณ์คือการใกล้เคียงกัน (metonymy) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบประเภทหนึ่งที่ต่าง
 จากอุปลักษณ์ตรงที่การใกล้เคียงกันเป็นการเปรียบเทียบอ้างอิงถึงสิ่งหรือส่วนของสิ่งที่มี
 ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด อุลส์มันน์ (1962: 218-220) กล่าวถึง
 การใกล้เคียงกัน 2 ประเภทได้แก่ การใกล้เคียงกันของความหมาย (contiguity
 of senses) และ การใกล้เคียงกันของชื่อ (contiguity of names)

3.2.2.1 การใกล้ชิดกันของความหมายมีประเภท

ย่อย 4 ประเภท ประเภทแรกคือ การใกล้ชิดกันของความหมายที่เกิดจากพื้นที่ซึ่งสัมพันธ์กัน (spatial relations) ตัวอย่างคำว่า *coxa* 'ตะโพก (hip)' ในภาษาละติน กับคำว่า *cuisse* 'ขาอ่อน (thigh)' ในภาษาฝรั่งเศส คำว่า "ตะโพก" และ "ขาอ่อน" เป็นอวัยวะของร่างกาย 2 ส่วนที่อยู่ต่อเนื่องกัน ไม่มีเส้นแบ่งที่ชัดเจนระหว่างอวัยวะทั้งสองส่วนนี้ ดังนั้นจึงเกิดการกลายความหมายจาก "ตะโพก" มาเป็น "ขาอ่อน" ในภาษาฝรั่งเศส

ประเภทที่สองคือการใกล้ชิดกันของความหมายที่เกิดจากเวลาที่สัมพันธ์กัน (temporal relations) ตัวอย่างคำว่า *missa* ในภาษาละตินเป็นคำใช้แสดงเมื่อจบการสวดมนต์ (service) ต่อมาความหมายของคำว่า *missa* กลายเป็น "การสวดมนต์"

ประเภทที่สามคือการใกล้ชิดกันของความหมายที่เกิดจากความสัมพันธ์แบบส่วนย่อย-ส่วนรวม (part for the whole) ตัวอย่างคำว่า *redbreast* หมายถึงหน้าอกสีแดงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนก "Robin" ต่อมาคำว่า *redbreast* ถูกใช้ในความหมายที่หมายถึงนก "Robin" ทั้งตัว

ประเภทสุดท้ายคือการใกล้ชิดกันของความหมายที่เกิดจากการค้นพบหรือประดิษฐ์สิ่งใหม่กับชื่อของผู้ค้นพบ/ประดิษฐ์ ตัวอย่างเช่น คำว่า แอมแปร์ ซึ่งหมายถึงหน่วยวัดกระแสไฟฟ้า กระแสไฟฟ้า 1 แอมแปร์คือกระแสไฟฟ้าที่มีอัตราการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนได้วินาทีละประมาณ 6×10^{18} อิเล็กตรอน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พ.ศ.2525, 940) คำว่า "แอมแปร์" มาจากชื่อของผู้ค้นพบคือ Andre Ampere

3.2.2.2 การใกล้ชิดกันของชื่อเป็นการใกล้ชิดกันของคำหนึ่งกับอีกคำหนึ่ง กล่าวคือ คำที่เกิดเคียงข้างกับอีกคำหนึ่งจะได้รับอิทธิพลทางความหมายของคำที่อยู่ข้างเคียง และเมื่อเกิดการละคำใดคำหนึ่งไป (ellipsis)

ความหมายของคำที่ถูกละไปจะถูกโอนไปให้กับคำที่เกิดเสียงข้างมันเสมอ
 เนื่องจากในคำที่เกิดเสียงข้างกันบ่อย ๆ คำหนึ่งจะมีอิทธิพลทางความหมายต่ออีก
 คำหนึ่ง ลักษณะการโอนความหมายดังกล่าวนี้อาจมีผลทางไวยากรณ์ ตัวอย่างคำว่า
daily ซึ่งเป็นคำคุณศัพท์ใน "a daily paper" กลายเป็นคำนามเช่น a daily
 ซึ่งมีความหมายของคำว่า paper ถูกรวมไว้ด้วย

ในการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ปัจจัยการใกล้ชิดกันมีส่วนช่วยให้คำนอก
 เนื้อความกลายเป็นคำไวยากรณ์ กล่าวคือ การใกล้ชิดกันของคำหนึ่งกับอีกคำหนึ่ง
 มีส่วนช่วยให้คำได้ความหมายของอีกคำหนึ่งมาและกลายเป็นคำไวยากรณ์ในที่สุด
 ฮอบเปอร์ และทรอกอดต์ (1993: 81) ใช้ปัจจัยเกี่ยวกับการใกล้ชิดกันนี้
 อธิบายเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า go ใน "be going to"
 ซึ่งพัฒนาจากคำกริยามาเป็นกริยาช่วย (auxiliary) ซึ่งมีความหมายแสดง
 อนาคต การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า go ในลักษณะดังกล่าวนี้อาจเกิด
 จากการที่ be going ปรากฏใกล้ชิดกับคำว่า "to" ซึ่งแสดงความหมายที่เป็น
 จุดมุ่งหมาย (purposive sense) ดังปรากฏโครงสร้าง
be going in order to V. และเกิดการละ "in order" ไปกลายเป็น
 "be going to" ความหมายของ "be going to" จึงกลายจากความหมาย
 แสดงทิศทางไปสู่ความตั้งใจ (intention) และกลายเป็นความหมายแสดง
 อนาคตในที่สุด และในความหมายใหม่นี้ be going to ทำหน้าที่เป็นกริยาช่วย

อุปลักษณะและการใกล้ชิดกันมีผลทำให้คำกลายความหมายคือจากคำที่มี
 ความหมายบอกเนื้อความซึ่งเป็นรูปธรรม เป็นคำที่มีความหมายเป็นนามธรรม และ
 กลายเป็นคำไวยากรณ์ ตัวอย่างปัจจัยอุปลักษณะได้แก่คำว่า หลัง ที่หมายถึงอวัยวะ
 ของร่างกาย กลายเป็นคำว่า หลัง ที่มีความหมายบอกบริเวณและกลายเป็น
 คำบอกความสัมพันธ์ด้านบริเวณที่ปรากฏหลังคำนาม ตัวอย่างปัจจัยการใกล้ชิดกัน
 ได้แก่คำว่า go ที่มีความหมายแสดงทิศทางกลายเป็นมีความหมายแสดงการคาดคะเน
 เช่นในวลี be going to และกลายเป็นคำกริยาช่วย

3.3 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

นักภาษาศาสตร์ที่เสนอกระบวนการในการกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้แก่ ไฮน์และเรห์ (Heine and Reh, 1984) เลห์มันน์ (Lehmann, 1985, 1986) และ ฮอปเปอร์และทรอกอตต์ (Hopper and Traugott, 1993)

3.3.1 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของไฮน์และเรห์

ไฮน์และเรห์จำแนกกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ตามระดับขององค์ประกอบของภาษาคือ กระบวนการทางเสียง (phonological processes) กระบวนการทางวากยสัมพันธ์ (morphosyntactic processes) และกระบวนการทางหน้าที่ (functional processes)

3.3.2.1 กระบวนการทางเสียงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเสียง (phonetic substance) ของหน่วยภาษา (linguistic units) กระบวนการทางเสียงได้แก่ adaptation เป็นกระบวนการทำให้เสียงกลมกลืน erosion เป็นกระบวนการทำให้เสียงของหน่วยคำลดไป (reduced) เช่น คำสองพยางค์หรือคำสามพยางค์ถูกทำเป็นคำพยางค์เดียว fusion เป็นกระบวนการรวมหน่วยคำ 2 หน่วยคำเข้าเป็นหนึ่งหน่วยทางเสียง (phonological unit) เป็นการรวมกันข้ามขอบเขตของหน่วยคำ 2 หน่วยคำ และ loss เป็นกระบวนการสูญหน่วยคำในฐานะที่เป็นหน่วยทางเสียง (phonological unit)

3.3.2.2 กระบวนการทางวากยสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่มีผลต่อ (affect) สถานภาพทางด้านคำ (morphological) และ/หรือวากยสัมพันธ์ (syntactic) ของรูปภาษา กระบวนการทางวากยสัมพันธ์มีดังนี้

(1) permutation เป็นกระบวนการเปลี่ยนการจัดลำดับ (basic arrangement) ของหน่วยภาษาเช่น หน่วยคำ ในประโยค ตัวอย่างคำว่า ile 'that, those' ในภาษาเคนยาพิดจิ้นสวาฮีลี (Kenya Pidgin Swahili) เมื่อคำนี้ปรากฏหน้าคำคุณศัพท์จะเป็นคำชี้เฉพาะ (demonstrative) แต่ถ้าวปรากฏหลังคำคุณศัพท์จะกลายเป็นคำเชื่อม ((definite) relative complementizer) ดังนี้

miti ile kubwa	miti kubwa ile na-anguka
tree that big	tree big REL AORIST-fall
'that big tree'	'the big tree which has fallen down'

(Heine and Reh, 1984: 29)

(2) compounding เป็นกระบวนการรวมสองหน่วยภาษาหรือมากกว่าสองหน่วยภาษาเข้าเป็นคำเดียวหนึ่งคำ (one single word) กล่าวคือเป็นการทำให้ขอบเขตของคำหายไป ตัวอย่างคำว่า kale 'another' ในภาษาโซมาลี (Somali) เป็นคำที่เกิดจากการรวมหน่วยภาษาที่ไม่มีสระ (clitics) 3 หน่วยคือ source preverb "ka" comitative preverb "la" และ derivative suffix "-eh" 'being'

(3) cliticization เป็นกระบวนการทำให้คำ (full word) วมติดอยู่กับคำอื่นเช่นคำว่า not กลายเป็น n't และติดอยู่กับคำว่า can เป็น can't

(4) affixation เป็นกระบวนการทำให้คำวยากรณ์ (function word) กลายเป็นส่วน (part) ของอีกคำหนึ่งเช่นคำว่า ts 'father' กลายเป็นหน่วยเติมท้ายแสดงความเป็นเจ้าของ ตัวอย่าง

sí - tó

horse - father 'horse owner' (Claudi and Heine,
1986: 313,316)

(5) fossilization เป็นกระบวนการที่หน่วยคำที่เคยใช้ได้ปกติ (productive morphemes) กลายเป็นหน่วยคำที่ไม่สามารถใช้ได้เหมือนเดิมอีกต่อไป (unproductive morphemes) ตัวอย่างหน่วยเติมหน้า k(V)- แสดงการชี้เฉพาะที่เหลืออยู่ในคำบางคำในภาษาบารี (Bari) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของภาษานิโร-สาฮารัน (nilo-Saharan) เช่นคำว่า *ki-gwur-te* 'ant' *k-are* 'river' (Greenberg, 1981 อ้างถึงใน Croft, 1990: 235)

3.3.2.3 กระบวนการทางหน้าที่ (functional processes) เป็นกระบวนการที่มีผลกระทบต่อความหมายหรือหน้าที่ทางไวยากรณ์ของรูปภาษา กระบวนการทางหน้าที่มีดังนี้

(1) desemanticization เป็นกระบวนการที่คำศัพท์ (lexical item) ได้หน้าที่ทางไวยากรณ์และในที่สุดพัฒนาเป็นคำไวยากรณ์ ตัวอย่างคำกริยา *fi* ในภาษาโยรูบา (Yoruba) กลายเป็นหน่วยการบอกลักษณะ (manner case marker) ดังในประโยคข้างล่างนี้

(1) *mo fi adé gé igi*
I took machete cut tree
'I cut the tree with a machete.'

(2) *mo fi Qgbòn gé igi*
I took cleverness cut tree
'I cut the tree cleverly.'

(Heine and Reh, 1984: 37)

คำกริยา fi ในข้อ (1) อาจกล่าวได้ว่าเป็นกริยาเรียงและยังคง
ความหมายประจำคำ ขณะที่ข้อ (2) คำกริยา fi ได้หน้าที่ทางไวยากรณ์ใหม่
คือเป็นหน่วยการบอกลักษณะ

(2) expansion เป็นกระบวนการ
ที่ทากำคำไวยากรณ์ได้หน้าที่พิเศษ (extra function) ตัวอย่างหน่วยเติมท้าย
-da 'up' ในภาษาโมกิลีส (Mokilese) (Harrison, 1976: 198, 230;
Harrison and Albert, 1977 อ้างถึงใน Croft, 1990: 237) -da 'up'
เป็นหน่วยเติมท้ายกริยาเพื่อแสดงทิศทางขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงการกระทำที่เกิดซ้ำ
(repeated activity) การกระทำที่ตรงไปสู่จุดหมาย (activity directed
towards goal) ดังนี้

-da แสดงทิศทางขึ้น : aluh-da 'walk up' (alu 'walk')
wah-da 'carry up' (wa 'carry')

-da แสดงการเกิดซ้ำ : doakoah-da 'stab repeatedly'
(doakoa 'lunge, stab')

-da แสดงการตรงไปสู่จุดหมาย : pwukul-da 'make random
holes in'
(pwukul 'poke a hole in')

-da แสดงการกระทำที่ตรงไปสู่จุดหมาย : audoh-da 'fill up'
(audoh 'fill')
jaun-da 'stoke up
(a fire)'
(jaun 'stoke')

(3) simplification เป็น
กระบวนการแทนที่คำหนึ่งด้วยอีกคำหนึ่งในชุดคำเดียวกัน (paradigm) เช่นคำว่า
ya 'masculine gender marker' ในภาษาพิดจินเฮาซา (Pidgin Hausa)
ระบบเพศ (gender system) หายไป หน่วยแสดงเพศชายเข้ามาแทนที่หน่วย

แสดงเพศหญิง ดังตัวอย่าง

Standard Hausa	Pidgin Hausa
masc. <i>ya zo</i> 'he has come'	<i>ya zo</i> 'he, she has come'
fem. <i>ta zo</i> 'she has come'	

(Heine and Reh, 1984: 42)

(4) merger* เป็นกระบวนการรวมคำกล่าวคือความหมายหรือหน้าที่ของหน่วยภาษา 2 หน่วยภาษารวมกันเข้าเป็น 1 ความหมายใหม่หรือหน้าที่ใหม่ที่แตกต่างกันเดิม ไฮน์และเรห์เห็นว่ากระบวนการนี้สัมพันธ์ (correspond) กับกระบวนการรวม (fusion) คือเป็นการรวมเสียงและสัมพันธ์กับกระบวนการประสม (compounding) อย่างไรก็ตามไฮน์และเรห์เห็นว่าไม่ใช่นักที่จะแยกกระบวนการรวมคำกับกระบวนการประสม ตัวอย่างคำว่า *ga* 'metal, money' ในภาษาเอเวมาตฐาน (standard Ewe)

<i>zě</i> 'pot'	<i>ga-zě</i> 'metal pot, kettle'
<i>só</i> 'horse'	<i>ga-só</i> 'bicycle'
<i>mí</i> 'excrement'	<i>ga-mí</i> 'rust'
<i>Xó</i> 'house'	<i>ga-Xó</i> 'prison'

---

* ครอทท์ (Croft, 1990: 238) เรียกกระบวนการนี้ว่า การทำให้เป็นสำนวน (idiomaticization)

3.3.2 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของเลขที่มันนี่

เลขที่มันนี่กล่าวถึงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ว่าสามารถศึกษาได้ทั้งในเชิงปัจจุบันและเชิงประวัติ ในมุมมองเชิงปัจจุบัน เลขที่มันนี่สนใจหาวิธีวัดระดับความเป็นไวยากรณ์ (grammaticality) ของรูปภาษา (language sign) ที่ถูกทบทวีให้เป็นไวยากรณ์ การวัดระดับความเป็นไวยากรณ์นั้นวัดจากระดับความอิสระ (degree of autonomy) ของรูปภาษาที่ถูกทบทวีให้เป็นไวยากรณ์ ระดับความอิสระมี 3 ด้านได้แก่ ด้านน้ำหนัก (weight) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ทบทวีคำต่างจากคำอื่นที่อยู่หมวดเดียวกันรวมทั้งหน้าที่ของคำในประโยค ด้านความสัมพันธ์ (cohesion) เป็นความสัมพันธ์ของรูปภาษาในชุดคำกับลักษณะการผูกมัดของรูปภาษา และ ด้านความสามารถในการแปร (variability) รูปภาษาที่มีความเป็นอิสระมากมีความสามารถในการเคลื่อนย้ายที่บ่งสัมพันธ์กับรูปภาษาอื่นได้

เลขที่มันนี่เห็นว่าระดับความอิสระทั้ง 3 ด้านนี้เป็นนามธรรมและสามารถทบทวีให้เป็นรูปธรรมโดยสัมพันธ์กันมิติในแนวตั้ง (paradigmatic) ซึ่งหมายถึงการเลือก (selection) รูปภาษา และมิติในแนวนอน (syntagmatic) ซึ่งหมายถึงการรวมกัน (combination) ทางวากยสัมพันธ์ของรูปภาษา ระดับความอิสระทั้ง 3 ด้านสามารถพิจารณาได้ทั้งมิติในแนวตั้งและมิติในแนวนอน ดังในตาราง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	Paradigmatic Aspect	Syntagmatic Aspect
Weight	Integrity	Scope
Cohesion	Paradigmaticity	Bondedness
Variability	Paradigmatic variability	Syntagmatic variability

(Lehmann, 1985, 1986)

ตารางที่ 1 ตารางแสดงมิติแนวนอนและแนวตั้งในการศึกษาเรื่องการ
กลายเป็นคำไวยากรณ์

Integrity	คือขนาดของรูปภาษาซึ่งเกี่ยวข้องกับ เสียงและความหมาย
Scope	คือขอบเขตของหน่วยสร้างซึ่งรูปภาษา ประกอบอยู่
Paradigmaticity	คือความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่อยู่ในชุดคำ (paradigm)
Bondedness	คือลักษณะการผูกมัดของรูปภาษาเช่น การต้องขึ้นอยู่กับรูปภาษาอื่น หรือ การต้องติดกับรูปภาษาอื่น
Paradigmatic variability	คือความเป็นไปได้ในการใช้รูปภาษา อื่นมาแทนที่ หรือการละ (omit) รูปภาษา
Syntagmatic variability	คือความเป็นไปได้ในการเลื่อนตำแหน่ง ในการปรากฏหน่วยสร้างของรูปภาษา

หลักที่ใช้ในการพิจารณาระดับความเป็นไวยากรณ์ของรูปภาษาเหล่านี้
 ช่วยในการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในมุมมองเชิงปัจจุบันกล่าวคือช่วย
 ในการศึกษาว่า คำใดเป็นไวยากรณ์มากและคำใดเป็นไวยากรณ์น้อย เช่นคำนาม
 แสดงความสัมพันธ์ *top* ที่ปรากฏในวลี *on the top of NP* มีระดับความ
 เป็นไวยากรณ์น้อยกว่าคำว่า *below* และคำว่า *below* มีระดับความเป็น
 ไวยากรณ์น้อยกว่าคำว่า *of* เนื่องจากความหมายของคำว่า *below* เป็น
 รูปธรรมมากกว่า และคำว่า *of* มีระดับความเป็นไวยากรณ์น้อยกว่า *'s* ซึ่งกลาย
 เป็นหน่วยที่ต้องติดอยู่กับคำนามแต่ยังคงแสดงขอบเขตของคำชัดเจนอยู่ เช่นใน
Peter's ในกรณีที่มีระดับความเป็นไวยากรณ์มากคือกลายเป็นหน่วยเดิมที่รวมอยู่ใน
 คำนาม ตัวอย่างภาษาละตินมีคำว่า *ego* หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่ 1
 เอกพจน์ กลายเป็นหน่วยเดิมแสดงบุรุษ (*personal suffix*) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
 มีระดับความเป็นไวยากรณ์มากที่สุดเช่น *vide-o 'I see'* (Lehmann, 1986:
 9) ดังแผนภูมิ

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยเติม (fusional case affix) (on N) — 5 ที่รวมกับนาม	
^	
หน่วยเติม (agglutinative case affix) (on NP — 4 ที่ติดกับนามวลี or N) หรือนาม	
^	
คำเชื่อม (primary adposition) (+NP +/-case — 3 แสดงความสัมพันธ์	adposition
^	
คำเชื่อม (secondary (+NP + or — 2 แสดงความ adposition) case affix สัมพันธ์	
^	
คำนามแสดง + adposition adposition — 1 ความสัมพันธ์ or (+NP + or) (relational case affix case affix noun)	

(Lehmann, 1986: 3)

ตารางที่ 2 ตารางแสดงระดับความเป็นไวยากรณ์

จากตารางตัวอย่างของคำที่มีระดับที่มีความเป็นไวยากรณ์สูงสุดคือคำที่อยู่ในระดับ 5 คือหน่วยเติมที่แสดงบุรุษภาษาละติน -o ในตัวอย่างข้างต้น ส่วน 's เป็นตัวอย่างของคำที่มีระดับความเป็นไวยากรณ์ในระดับ 4 คำว่า of เป็นคำที่มีระดับความเป็นไวยากรณ์ในระดับ 3 ส่วนคำว่า below เป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์ในระดับ 2 และคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยสุดคือคำนามแสดงความสัมพันธ์ top

ตารางข้างบนนี้เป็นวิธีวัดระดับความเป็นไวยากรณ์ของรูปภาษาในมุมมองเชิงปัจจุบัน สำหรับมุมมองเชิงประวัติ เล่มนี้ได้ออกแบบการ 6 กระบวนการเพื่ออธิบายการกลายเป็นคำไวยากรณ์ดังนี้

1.1 attrition เป็นกระบวนการทำให้เสียงของคำกร่อนและทำให้อรรถลักษณะประจำกาลลดลง เช่น ภาษาละติน *ad* กลายเป็น *a* ในภาษาฝรั่งเศส กระบวนการกร่อนเสียงทำให้เสียงพยัญชนะท้าย "d" หายไปในภาษาฝรั่งเศสและความหมายแสดงสถานที่ (concrete local feature) คือ "ที่ (at), ตรงไป (towards)" ในคำว่า *ad* หายไป กลายเป็น "สู่, ยัง (to)" ในภาษาฝรั่งเศส

1.2 paradigmaticity เป็นกระบวนการทำให้คำมารวมเป็นชุดคำ (paradigm) เดียวกัน เช่น การทำให้คำกริยา *avoir* และคำกริยา *etre* ในภาษาฝรั่งเศสเข้ามาอยู่ในชุดคำเดียวกันคือเป็นคำกริยาช่วย (auxiliary verbs)

1.3 obligatorification เป็นกระบวนการทำให้เกิดลักษณะบังคับ ตัวอย่างการทำให้คำว่า *de* ในภาษาฝรั่งเศสไม่สามารถถูกแทนที่ด้วยคำอื่น หรือไม่สามารถละได้เช่น *le debut de annee* 'the beginning of the year' ในขณะที่คำว่า *de* ซึ่งหมายถึง "ลงจาก (down from)" ในภาษาละตินอาจถูกแทนที่ด้วยคำว่า *ab* "จาก (from)" หรือ *ex* "ออกจาก (out of)" หรืออาจละได้ เช่น *cadere (de/a/e) manibus* 'to drop from the hands'

1.4 condensation เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการรวมความสัมพันธ์ของคำที่ถูกทำให้เป็นไวยากรณ์เช่นคำว่า *habere* ในภาษาละตินเป็นคำกริยา แม้ว่าคำนี้จะใช้เป็นคำกริยาช่วยเช่น *habeo epistulam scriptam* 'I have the letter as a written one' คำว่า *habere* เป็นคำกริยาที่ต้องมีนามวลีจดหมาย (*epistulam*) ซึ่งถูกเขียนแล้ว (*scriptulam*) ในภาษาฝรั่งเศสคำกริยา *avoir* ทำหน้าที่เป็นกริยาช่วยในประโยค *J'ai écrit la lettre.* 'I have written the letter.' คำว่า *avoir* ในที่นี้ไม่ได้เป็นคำกริยาที่ต้องมีนามวลี แต่คำว่า *avoir* กลายเป็นส่วน

ประกอบของ "perfect participle" นั่นคือ *ai écrit* ส่วนคำว่า *la lettre* เป็นนามวลีที่เป็นกรรมของคำกริยา *écrit*

1.5 coalescence เป็นกระบวนการเพิ่มลักษณะรูปคำที่คำที่ถูกทำให้เป็นไวยากรณ์ตัวอย่างเช่น คำวิเศษณ์ (adverb) *clairement* ในภาษาฝรั่งเศสมาจากภาษาละตินว่า *clara mente* 'in a clear spirit' คำว่า *ment* กลายเป็นหน่วยเติมและต้องติดอยู่กับคำว่า *claire*

1.6 fixation เป็นกระบวนการจำกัดตำแหน่งของคำคือคำที่ถูกทำให้เป็นไวยากรณ์จะมีตำแหน่งแน่นอนเช่น คำในภาษาละตินสามารถสลับตำแหน่งได้ ดังตัวอย่าง *epistulam scriptam habeo* หรือ *mente clara* ในขณะที่ลำดับของคำในภาษาฝรั่งเศสอาจจะสลับตำแหน่งได้ ดังตัวอย่าง *J'ai écrit la lettre* หรือ *clairement*

3.3.3 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของฮอปเปอร์และทรกอตต์

กระบวนการที่มีความสำคัญในการทำให้คำนอกเนื้อความกลายเป็นคำไวยากรณ์คือกระบวนการทำให้ความหมายจางลง (generalization) และกระบวนการสูญเสียสมบัติของหมวด (deategorialization) นอกจากนี้ยังมีกระบวนการอื่น ๆ ที่เกิดร่วมด้วยในการกลายเป็นคำไวยากรณ์

3.3.3.1 กระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

(1) กระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไป (generalization of meaning) เช่น คำว่า *go* เดิมมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ (physical motion) ต่อมาความหมายนี้หายไป

ความหมายของคำกลายเป็นความหมายแสดงความตั้งใจซึ่งเป็นนามธรรม ในที่สุดกลายเป็นคำแสดงอนาคตกาล (future) ฮอปเปอร์และทรอกอตต์ยังได้กล่าวถึงลักษณะคำที่จะกลายเป็นคำวैयाกรณ์ว่า ปรกติมักเป็นคำสามัญทั่วไป (general) หรือเป็นคำจ่ากลุ่ม (superordinate terms/hyponyms) ของวงคำศัพท์นั้น ตัวอย่างคำว่า say เป็นคำที่ถูกเลือกมาเป็นคำวैयाกรณ์มากกว่า whisper assert เป็นต้น คำที่จะกลายเป็นคำวैयाกรณ์เป็นคำที่เราเรียกว่า "ศัพท์พื้นฐาน" (basic words) (Hopper and Traugott, 1993: 97) นอกจากนี้ฮอปเปอร์และทรอกอตต์ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำที่เกิดขึ้นในการกลายเป็นคำวैयाกรณ์ว่าการเปลี่ยนแปลงความหมายนี้เป็นชนิดย่อยของการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำศัพท์และในการกลายเป็นคำวैयाกรณ์นั้น ความหมายเปลี่ยนแปลงในลักษณะกว้างออกมากกว่าแคบเข้า (Hopper and Traugott, 1993: 98)

(2) กระบวนการทำให้หน้าที่ทางวैयाกรณ์มีลักษณะทั่วไป (generalization of grammatical function) ตัวอย่างการเลื่อนของ *be v-ing* ซึ่งแสดงการดำเนินไปของเหตุการณ์โดยเน้นที่ผู้กระทำได้กลายมาเป็นหน่วยสร้างแสดงกรรมวาจก (passives) เช่นในประโยคว่า *the house was being built* และใช้ในบริบทที่มีสภาพนิ่ง (stative contexts) เช่นในประโยคว่า *There are statues standing in the park.*

3.3.3.2 กระบวนการสูญเสียสมบัติของหมวดคำที่กลายเป็นคำวैयाกรณ์จะขาดคุณสมบัติที่สมาชิกของหมวดคำนี้มีบทบาทคำดังกล่าวไม่ใช่มารวมของหมวดเดิม ตัวอย่างคำว่า *while* ซึ่งเป็นคำสันธาน (conjunction) ใน *while we were sleeping* ในภาษาอังกฤษสมัยเก่า (Old English) คำว่า *while* เป็นคำนามหมายถึง ความยาวของเวลา (a length of time) ความหมายนี้ยังคงอยู่ในภาษาอังกฤษสมัยปัจจุบันเช่นในประโยคว่า *We stayed there for a while.* เมื่อคำว่า *while* กลาย

เป็นคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์ทางด้านเวลา คำว่า *while* ได้สูญเสียสมบัติของหมวดคำนามไปนั่นคือ

- 1) ไม่สามารถมีคำหน้านาม (articles) มาหน้า หรือไม่สามารถแสดงปริมาณ (quantifiers)
- 2) คำคุณศัพท์หรือคำชี้เฉพาะไม่สามารถขยายได้
- 3) ไม่สามารถเป็นประธาน (subject) หรือเป็นกรรมของกริยา
- 4) ปรากฏได้เฉพาะหน้าอนุพากย์เท่านั้น
- 5) ไม่สามารถมีรูปแทน (an anaphoric pronoun)

กระบวนการอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยให้คำนอกเนื้อความกลายเป็นคำวैयाกรณ์ มีดังนี้กระบวนการทำให้เฉพาะเจาะจง (specialization) กระบวนการแยก (divergence) และกระบวนการนำรูปใหม่มาใช้กับความหมายที่มีอยู่ (renewal)

กระบวนการทำให้เฉพาะเจาะจง เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการลดตัวเลือก คำที่นำมาเป็นคำวैयाกรณ์ เนื่องจากคำที่สามารถถูกทำให้เป็นคำวैयाกรณ์มีหลายคำให้เลือก (variety of formal choices) คำที่ถูกเลือกเป็นคำวैयाกรณ์มีลักษณะทั่วไป (generalized) มากกว่าคำอื่นทั้งในด้านความหมายและการใช้ (Hopper and Traugott, 1993: 115) ตัวอย่างการเลือกคำว่า *pas* เป็นคำปฏิเสธแทนที่จะเลือกคำว่า *point* ซึ่งก็ใช้ในการปฏิเสธเช่นเดียวกันที่เป็นเช่นนี้เพราะ *pas* ใช้กับ *ne* และใช้บ่อยมากกว่า *point* ความหมายของ *pas* ก็เป็นกลาง ๆ มากกว่า *point* (ซึ่งเป็นคำปฏิเสธที่แสดงการเน้น (an emphatic negator)) ในภาษาพูด *ne* ก็ถูกละไว้ เช่น *je sais pas* 'I don't know.' (Hopper, 1991: 116) ทั้งนี้ *pas* บอกรับปฏิเสธเพียงลำพัง

กระบวนการแยก เป็นกระบวนการทำให้คำหนึ่งคำแยกเป็น 2 โดยคำหนึ่งมีหน้าที่/ความหมายเหมือนคำเดิม ส่วนอีกคำหนึ่งกลายเป็นคำวैयाกรณ์มากขึ้น ตัวอย่างคำลักษณนาม *ekor* ในภาษามาเลย์

Mati-lah tiga ekor tikus

dead-lah three <CL> rat

'Three <CL> rats were killed.'

(Hopper and Traugott, 1993: 118)

คำว่า *ekor* ในตัวอย่างนี้เป็นคำลักษณนามปรากฏกับคำแสดงจำนวน "tiga" และคำลักษณนาม *ekor* มีรูปเหมือนกับคำนาม *ekor* "หาง" จากกระบวนการแยกทำให้คำว่า *ekor* แยกเป็น 2 โดยรูปแปร (variant) ที่มีหน้าที่เป็นคำนามหมายถึง หาง และอีกรูปแปรหนึ่งเป็นคำลักษณนามปรากฏหน้าคำนามที่เป็นสัตว์ การกลายเป็นคำลักษณนามของคำว่า *ekor* เป็นผลมาจากการจำกัดตำแหน่งคือต้องปรากฏหลังคำแสดงจำนวนและหน้าคำนาม

กระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นกระบวนการนำรูปแบบใหม่ (new forms) มาใช้กับความหมายที่มีอยู่ ต่างจากกระบวนการแยกคือทำให้คำที่มีอยู่ได้ความหมายใหม่ตามบริบท ตัวอย่างคำขยาย (intensifiers) ในภาษาอังกฤษ เดิมใช้คำว่า *very* เช่น *very dangerous* ต่อมาเกิดความนิยมใช้รูปแบบใหม่คือ *-ly* ตัวอย่างเช่น *awfully, frightfully, fearfully, truly* ฯลฯ หรือนำรูปแบบมาใช้ในการปฏิเสธเช่นใช้ *no way* แทน *n't* (ซึ่งมาจาก *not*) เช่น สำนวนพูดภาษาอังกฤษในประโยคที่ว่า *No way we're taking this stuff.*

(Hopper and Traugott, 1993: 121)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่นักภาษาศาสตร์ได้เสนอตั้ง
กล่าวข้างต้นนั้นมีลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันดังนี้

1. ลักษณะที่เหมือนกันของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทั้ง 3 แบบ

านการกลายเป็นคำไวยากรณ์จากคำนอกเนื้อความเป็นคำไวยากรณ์มีกระบวนการที่
เกี่ยวข้องคือกระบวนการทางความหมาย กระบวนการทางวากยสัมพันธ์ และ
กระบวนการทางเสียง

กระบวนการทางความหมายหมายถึงกระบวนการทำให้ความหมาย
ของคำนอกเนื้อความเปลี่ยนแปลง ตามความเห็นของเลห์มันน์ กระบวนการทางความ
หมายเป็นกระบวนการทำให้รรถลักษณะประจำคำลดลงซึ่งเลห์มันน์เรียกว่า attrition
ส่วนไฮน์และเรห์เห็นว่ากระบวนการทางความหมายเป็นกระบวนการที่ทำให้คำศัพท์
ได้หน้าที่ทางไวยากรณ์ ไฮน์และเรห์เรียกกระบวนการนี้ว่า desemanticization
สำหรับฮอปเปอร์และทรกอดต์เห็นว่ากระบวนการทางความหมายเป็นกระบวนการ
ทำให้ความหมายของคำเดิมกลายเป็นความหมายที่มีลักษณะทั่วไปซึ่งฮอปเปอร์และ
ทรกอดต์เรียกกระบวนการนี้ว่า generalization โดยสรุปกระบวนการทาง
ความหมายที่เกิดขึ้นในการกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็นแบบลดความหมายที่เจาะจง
และทำให้มีความหมายทั่วไป

กระบวนการทางวากยสัมพันธ์หมายถึงกระบวนการทำให้คำนอก
เนื้อความมีข้อจำกัดทางการปรากฏ ตำแหน่งของคำในบริบท และการเปลี่ยนแปลง
รูปคำ/หมวดของคำ ตามความเห็นของเลห์มันน์ การทำให้คำนอกเนื้อความมี
ข้อจำกัดในการปรากฏคือการที่คำต้องปรากฏในบริบททางภาษาโดยไม่อาจถูกแทนที่
ด้วยคำอื่นหรือไม่อาจละได้ เลห์มันน์เรียกกระบวนการนี้ว่า obligatorification

สำหรับข้อจำกัดด้านตำแหน่งนั้นทั้งเลขมีมันน์ ไฮน์และเร่ต์ต่างก็กล่าวถึงกระบวนการจำกัดตำแหน่งของคำ กล่าวคือคำบอกเนื้อความที่กลายเป็นคำไวยากรณ์ปรากฏตามตำแหน่งที่แน่นอน เลขมีมันน์เรียกกระบวนการจำกัดตำแหน่งนี้ว่า fixation ส่วนไฮน์และเร่ต์เรียกกระบวนการนี้ว่า permutation

ส่วนการเปลี่ยนแปลงรูปคำคือการกลายจากคำเป็นหน่วยเดิมซึ่งต้องติดอยู่กับคำอื่น สำหรับเลขมีมันน์เห็นว่าการกลายจากคำเป็นหน่วยเดิมนั้นมีการเพิ่มลักษณะผูกมัดคำที่หน่วยเดิมด้วยกล่าวคือหน่วยเดิมต้องปรากฏลักษณะพึ่งพา คำอื่น เลขมีมันน์เรียกกระบวนการนี้ว่า coalescence ส่วนไฮน์และเร่ต์เห็นว่าการกลายจากคำเป็นหน่วยที่ต้องติดอยู่กับคำอื่นนั้นมี 2 แบบได้แก่ แบบที่คำซึ่งเป็นคำเต็ม (full word) ไปติดอยู่กับคำอื่น ซึ่งเขาเรียกกระบวนการนี้ว่า cliticization อีกแบบหนึ่งคือคำไวยากรณ์กลายเป็นส่วน (part) ของอีกคำหนึ่ง เขาเรียกกระบวนการนี้ว่า affixation

สำหรับการเปลี่ยนแปลงหมวดของคำคือการเปลี่ยนจากการเป็นสมาชิกในหมวดหนึ่งไปเป็นสมาชิกของอีกหมวดหนึ่ง ผู้ที่กล่าวถึงกระบวนการดังกล่าวนี้คือ ฮอปเปอร์และโทรกอดต์ โดยเรียกกระบวนการนี้ว่า decategorialization

กระบวนการทางเสียงเป็นกระบวนการทำให้เสียงของคำกร่อนหรือหายวับ เลขมีมันน์กล่าวถึงกระบวนการกร่อนเสียงว่าเกิดร่วมกับการลดรรถลักษณะประจำคำลง เลขมีมันน์เรียกกระบวนการดังกล่าวนี้ว่า attrition ซึ่งไฮน์และเร่ต์เรียกว่า fusion กระบวนการทางเสียงอื่น ๆ ที่ไฮน์และเร่ต์กล่าวถึงได้แก่ การทำให้เสียงกลมกลืนซึ่งเรียกว่า adaptation การรวมหน่วยคำ 2 หน่วยคำเข้าเป็นหนึ่งหน่วยทางเสียงซึ่งเรียกว่า fusion และกระบวนการสูญหน่วยคำในฐานะที่เป็นหน่วยทางเสียงกระบวนการดังกล่าวนี้เรียกว่า loss สำหรับฮอปเปอร์และโทรกอดต์กล่าวถึงกระบวนการทางเสียงว่าเกิดร่วมกับการรวมความหมาย

2. ลักษณะที่ต่างกันของกระบวนการกลายเป็นคำไวพจน์ทั้ง 3 แบบ

ความต่างของกระบวนการกลายเป็นคำไวพจน์เป็นความต่างที่เกิดจากมุมมองเรื่องการกลายเป็นคำไวพจน์ เลห์มันน์เห็นว่าการศึกษารื่องการกลายเป็นคำไวพจน์สามารถทำได้ทั้งในเชิงปัจจุบันและในเชิงประวัติ สำหรับในเชิงปัจจุบันนั้น เลห์มันน์พิจารณาระดับความเป็นไวพจน์ของรูปภาษาจากระดับความอิสระซึ่งมี 3 ด้านได้แก่ ด้านน้ำหนัก ด้านความสัมพันธ์ของรูปภาษา และด้านความสามารถในการแปร การวัดระดับความอิสระถูกทำให้เป็นรูปธรรมด้วยการพิจารณาความอิสระใน 2 มิติคือมิตินแนวดิ่งซึ่งเป็นมิติเกี่ยวกับการเลือก และมิตินแนวนอนซึ่งเป็นมิติเกี่ยวกับการรวมกันของคำ ส่วนการศึกษารกกลายเป็นคำไวพจน์ในเชิงประวัตินั้น เลห์มันน์กำหนดกระบวนการ 6 กระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวพจน์โดยรวมกระบวนการเปลี่ยนแปลงเสียงและกระบวนการกลายเป็นความหมายไว้ในกระบวนการเดียวคือ กระบวนการ attrition และเนื่องจากเลห์มันน์พิจารณาความสัมพันธ์ของคำในแนวนอนและในแนวดิ่ง เลห์มันน์จึงมีกระบวนการรวบรวมความสัมพันธ์ของคำที่ถูกทำให้เป็นไวพจน์กระบวนการดังกล่าวเรียกว่า condensation และมีกระบวนการ paradigmaticity ที่ทำให้คำมารวมเป็นชุดคำเดียวกัน

มุมมองเรื่องการกลายเป็นคำไวพจน์ของโฮล์และเรห์ต่างจากเลห์มันน์ โฮล์และเรห์จำแนกกระบวนการกลายเป็นคำไวพจน์ตามองค์ประกอบของภาษาได้แก่ กระบวนการทางเสียง กระบวนการทางรูปคำและวากยสัมพันธ์ และกระบวนการทางหน้าที่ โฮล์และเรห์แยกกระบวนการทางเสียงและความหมายออกจากกันในขณะที่เลห์มันน์จัดไว้รวมกัน ในกระบวนการทางรูปคำและวากยสัมพันธ์นั้น โฮล์และเรห์มีกระบวนการประสมคำซึ่งเรียกว่า compounding และกระบวนการทำให้หน่วยคำไม่สามารถใช้ได้อย่างเดิมอีกต่อไปซึ่งเรียกว่า fossilization ไว้ด้วย นอกจากนี้โฮล์และเรห์ยังมีกระบวนการทางหน้าที่ซึ่งเลห์มันน์ไม่มี กระบวนการทางหน้าที่ได้แก่ กระบวนการทำให้หน่วยไวพจน์ได้หน้าที่พิเศษซึ่งเรียกว่า

expansion กระบวนการแทนที่คำหนึ่งด้วยอีกคำหนึ่งซึ่งอยู่ในชุดคำเดียวกันซึ่งเรียกว่า simplification และกระบวนการรวมหน่วยภาษา 2 หน่วยภาษาเข้าเป็นหนึ่งหน่วยภาษาที่มีความหมาย/หน้าที่ใหม่ ซึ่งเรียกว่า merger

ส่วนฮอปเปอร์และโทรกอตต์ให้ความสำคัญกับกระบวนการกลายความหมาย ซึ่งเรียกว่า generalization และกระบวนการสูญคุณสมบัติของหมวดซึ่งเรียกว่า decategorialization เป็นหลัก และได้กล่าวถึงกระบวนการอื่น ๆ ที่เกิดรวมด้วยเช่น กระบวนการเลือกทำให้เฉพาะเจาะจงซึ่งเรียกว่า specialization กระบวนการแยกซึ่งเรียกว่า divergence และกระบวนการนำรูปแบบใหม่มาใช้ซึ่งเรียกว่า renewal

3.4 ทิศทางการกลายเป็นคำวैयाกรณ์

การกลายเป็นคำวैयाกรณ์เป็นแบบกลายไปในทิศทางเดียว (unidirectionality) คือกลายจากคำนอกเนื้อความที่เป็นคำอิสระเป็นคำวैयाกรณ์ หรือเป็นหน่วยเติม (affixes) ตัวอย่างคำว่า mente 'mind + ablative case' ในภาษาละตินกลายเป็นหน่วยเติมท้ายเพื่อทำให้คำกลายเป็นคำวิเศษณ์เช่น clara mente 'with a clear mind' ในภาษาละตินกลายเป็น clairement 'clearly' ในภาษาฝรั่งเศส

ฮอปเปอร์และโทรกอตต์ (1993) เห็นว่าในการกลายจากคำนอกเนื้อความเป็นคำวैयाกรณ์นั้นจะมีการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) เกิดขึ้น การวิเคราะห์ใหม่เป็นกระบวนการทำให้คำในหมวดคำหนึ่งเป็นอีกหมวดคำหนึ่ง ตัวอย่างคำว่า lic ซึ่งเป็นคำนามมีความหมายว่า 'body, likeness' กลายเป็นหน่วยเติม (productive derivational affixes) -ly ในภาษาอังกฤษปัจจุบัน (Present Day English) เช่น man-lic 'body of a man, likeness of a man' > manly เป็นต้น

การศึกษาการกลายเป็นคำวैयाกรณ์ในภาษาไทย

ดิลเลอร์ (Diller, 1994) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการกลายเป็นคำวैयाกรณ์และการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์ในภาษาไทยโดยได้ให้ลักษณะทั่วไปของการกลายเป็นคำวैयाกรณ์และได้ให้ตัวอย่างภาษาไทยประกอบด้วย ดิลเลอร์ได้เสนอความเห็นที่น่าจะใช้คำว่า "การแปลงทางวากยสัมพันธ์" (syntactic derivation) แทนคำว่า "grammaticalization" เนื่องจากภาษาคำโดดมักจะใช้การแปลงคำ (lexical derivations) แทนที่จะเป็นการสร้างหน่วยเติมแบบภาษาที่มีวิภัตติปัจจัย นอกจากนี้การแปลงคำยังแสดงนัยะ (imply) ถึงช่วงเวลาที่มีคำหลายความหมายและการสลับทางวากยสัมพันธ์ (related syntactic alternation) ด้วย อย่างไรก็ตามดิลเลอร์เห็นว่าการใช้คำว่า "grammaticalization" แสดงนัยะเรื่องการเปลี่ยนแปลงเชิงประวัติ (diachronic change) เนื่องจากมีการสืบค้นร่องรอยหรือประวัติความเป็นมาของคำและเส้นทางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ปัจจัยด้านการรับรู้ (cognitive motivation) เช่นการขยายความหมายโดยอุปลักษณะ หรือ การใกล้ชิดกัน ก็เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำวैयाกรณ์ด้วย ดิลเลอร์เห็นว่าการแปลงทางวากยสัมพันธ์ที่เป็นเรื่องของการกลายเป็นคำวैयाกรณ์ควรต้องจำกัดความอยู่ที่แบบของความสัมพันธ์ทางหน้าที่ที่เป็นนามธรรมและสัมพันธ์กับหมวดคำปิด (closed syntactic classes) หรือหน่วยเติม (inflectional affixes) เช่นคำว่า การ- ความ- ที่กลายเป็นคำวैयाกรณ์ และคำว่า นัก- ซึ่งเป็นคำวैयाกรณ์โดยสมบูรณ์

ดิลเลอร์เสนอวิธีการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำวैयाกรณ์ในเชิงประวัติ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบและการศึกษาข้อมูลภาษาสมัยก่อนที่มีเหลืออยู่ ดังนั้นการที่จะทราบถึงระบบวากยสัมพันธ์ของภาษาในสมัยแรกอาจจะต้องใช้วิธีสืบสร้างโดยการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ (แบบระเบียบวิธีเปรียบเทียบในการสืบสร้าง

ระบบเสียง) และข้อมูลเชิงประวัติ ดังตัวอย่างการกลายเป็นคำวยากรณ์ของคำว่า "ให้" /hau/ ซึ่งเป็นคำกริยาและได้หน้าที่ทางวยากรณ์เป็นหน่วยแสดงว่าคำนามที่ตามหลังคำว่า "ให้" เป็นผู้ได้รับประโยชน์ ในการเปรียบเทียบนั้น ดิลเลอร์ใช้ข้อมูลที่เป็นภาษาปัจจุบันของภาษาไท 3 ภาษาได้แก่ ภาษาจ้วง (Feng shan Zhuang) เป็นตัวแทนภาษากลุ่มเหนือ ภาษาnung (Fan Slihg Nung) เป็นตัวแทนภาษากลุ่มกลาง และภาษาลาว (Wiangchan Lao) เป็นตัวแทนภาษากลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ และยืนยันด้วยข้อมูลเชิงประวัติซึ่งได้จากศิลาจารึกสุโขทัย ดังนี้

Proto-Tai *hau'C1 'give'

Zhuang na:yA1 liewC2 'awA1 no:B2 hau'C1 te:A1
 Nung ya:-lawC2 cingB1 'awA1 nu':C1 hau'C1 mu'nA2
 Lao nya:B2 cingB1 'awA1 sinC2 hayC1 manA2
 fa's mo so take meat give 3p
 'Grandmother then gave him some meat.'

Insc.38.1.20

tha:nB2... payA1 ha:A1 hayC1 kae:B1 cawC1-kha:C1
 he.. go find give to owner-slave

'He... [should]fetch them for the slave owner.'

(Diller, 1994: 10)

สำหรับเส้นทางการกลายเป็นคำวยากรณ์ในภาษาไทนั้น ดิลเลอร์ได้
 อ้างงานของแมททิซอฟ (Mattisoff, 1991) ที่ศึกษาลักษณะที่สัมพันธ์กับการกลายเป็น
 เป็นคำวยากรณ์ที่เกิดทั่วบ้านเอเซียอาคเนย์ เขาได้ให้ข้อสังเกตว่าการกลายเป็น
 คำวยากรณ์เป็นแบบทิศทางเดียวคือจากคำนอกเนื้อความเป็นคำวยากรณ์เช่น
 คำนาม "ของ" กลายเป็นหน่วยแสดงความเป็นเจ้าของ (possessive markers)
 คำนาม "ข้าง" กลายเป็นหน่วยแสดงสถานที่ (generalized locative markers)

ดิลเลอร์ได้ให้ตัวอย่างวิวัฒนาการของคำไวยากรณ์ทางชนิดในภาษาไทยกลาง เขาเห็นว่าวิวัฒนาการของคำไวยากรณ์ภาษาไทยกรุงเทพฯ 3 ลักษณะคือ ลักษณะเพิ่มเติมขยายเช่น คำว่า ช้าง ที่มีความหมายว่า 'slave' หรือ 'servant' กลายมาเป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 (Diller, 1985) ดิลเลอร์ได้ให้หลักฐานในภาษาลาว คำว่า ช้างน้อย กลายเป็นคำสรรพนาม "ข้อย" /kho':yC1/ ซึ่งมาจาก [kha:c1 'slave' + no':yC2 'small'] > khano':yC1 > kho':yC1 ดิลเลอร์เห็นว่าคำสรรพนามมีลักษณะเพิ่มเติมขยาย (elaborated) เนื่องจากมีคำกึ่งสรรพนาม (quasi-pronominals) เช่นชื่อและคำเรียกขานอื่น ๆ ถูกใช้ในการอ้างถึงเป็นคำกึ่งสรรพนาม นอกจากคำนามกลายเป็นคำสรรพนามแล้วยังมีคำนามที่กลายเป็นคำประพันธ์สรรพนาม (relative pronouns) เช่น คำว่า "ที่" ซึ่งกลายมาจากคำนาม "ที่" มีความหมายว่า 'ที่' (place (where)...))

ส่วนวิวัฒนาการของคำไวยากรณ์ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่มีลักษณะลด (scaled-down) เช่น คำปฏิเสธ จากหลักฐานภาษาลูกเช่น ภาษาอังกฤษเหนือ คำปฏิเสธมีหลายคำ คำที่เป็นคำร่วมเชื้อสายได้แก่ คำว่า "ฉิ" "ป" และ "amA1" คำทั้งหมดถูกใช้ปฏิเสธประโยคบอกเล่าธรรมดา และคำว่า sangA2 เป็นคำปฏิเสธด้านเวลาโดยเฉพาะคือ 'not yet' คำปฏิเสธ "ฉิ" และ "ป" ปรากฏในศิลาจารึกสุโขทัยซึ่งบางครั้งคำปฏิเสธ 2 คำนี้เกิดด้วยกัน จากหลักฐานดังกล่าว ระบบการปฏิเสธในภาษาไทยดั้งเดิมและในภาษาไทยสมัยแรกคงจะซับซ้อนมากกว่าคำปฏิเสธในภาษาไทยกรุงเทพฯ ปัจจุบันซึ่งมีคำปฏิเสธหลักคือคำว่า "ไม่" และอีกคำหนึ่งคือคำว่า "ฉิ" ดิลเลอร์ให้ข้อสังเกตว่า ภาษากลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ได้แก่ กลุ่มลาวชานเหนือ และภาษาไทยกรุงเทพฯ แต่ละภาษาเลือกคำปฏิเสธ "ป" "amA1" และ "ไม่" ตามลำดับ

ส่วนวิวัฒนาการของคำไวยากรณ์ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่มีลักษณะการจัดคำใหม่ (readjustment) เช่นคำบุพบท ตัวอย่างคำบุพบทที่กลายมาจากคำนาม ได้แก่ คำว่า "หน้า" "หลัง" และคำกริยา เช่นคำว่า "จาก" เป็นต้น และ

ดิลเลอร์ยังได้กล่าวถึงการที่กริยาเรียงได้เข้าแทนที่คำบุพบทด้วย โดยให้ตัวอย่างที่พบในศิลาจารึกซึ่งมีคำว่า "แก่" เป็นหน่วยไวยากรณ์ของผู้ได้รับประโยชน์ (dative/benefactive) และนามที่เป็นเป้าหมายของกริยา (a targeted object nominal) แต่ในภาษาไทยกรุงเทพฯสมัยใหม่ คำว่า "ให้" ซึ่งเป็น "coverb" แทนที่ที่เป็นหน่วยไวยากรณ์ของผู้ได้รับประโยชน์แทนคำว่า "แก่" และสามารถใช้ตามลำพังโดยไม่ต้องมีคำว่า "แก่" เกิดด้วย (การเกิดแบบต่อเนื่อง "ให้แก่" ในภาษาไทยปัจจุบันเกิดในระดับภาษาที่เป็นทางการ)

นอกจากงานของดิลเลอร์แล้วยังมีงานของจรัสดาว อินทรทัศนีย์ (2539) ที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทยซึ่งผลการศึกษพบว่าคำกริยา 23 คำที่กลายเป็นคำบุพบท คำกริยาเหล่านี้เมื่อเป็นคำบุพบทจะปรากฏหน้าที่นามวลีเสมอและมีความหมายบ่งความสัมพันธ์เชิงการระหว่างคำกริยากับนามวลี สำหรับกระบวนการที่ทำให้คำกริยากลายเป็นคำบุพบทนั้นมี 6 กระบวนการ ได้แก่ การเกิดความหมายทั่วไป (generalization) การคงเค้าความหมายเดิม (persistence) การที่ความหมายเดิมจางลง (bleaching) การขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ (metaphorical extension) กระบวนการทั้งหมดนี้เป็นกระบวนการทางความหมาย ส่วน การบังคับการปรากฏ (obligatorification) และการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) เป็นกระบวนการทางวากยสัมพันธ์

กล่าวโดยสรุปการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการกลายจากคำนอกเนื้อความเป็นคำไวยากรณ์ การศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์อาจทำได้ทั้งในเชิงประวัติและเชิงปัจจุบัน การศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในเชิงประวัติเป็นการศึกษาวิวัฒนาการของคำไวยากรณ์ว่าพัฒนามาจากคำเดิมอะไรในเวลาใด และพัฒนาเป็นคำไวยากรณ์โดยผ่านกระบวนการใด ส่วนการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในเชิงปัจจุบันเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำในแบบที่แตกต่างกันซึ่งนำมาสู่ปัญหาเรื่องหมวดคำในภาษาว่า หมวดคำในภาษามีลักษณะแยกกัน (discrete morpheme classes)

หรือมีลักษณะต่อเนื่อง (continuum) กล่าวคือรูปคำ 1 รูปที่มีความหมายมากกว่าหนึ่งและ/หรือเป็นได้หลายหมวดคำนั้นเป็นคำคนละคำที่มาห้องรูปกัน หรือ รูปคำในลักษณะดังกล่าวเป็นคำอีกหมวดคำหนึ่งซึ่งคำในหมวดคำนี้เป็นคำเดียวกันที่มีหลายความหมายและ/หรือเป็นได้หลายหมวดคำ

ปัจจัยที่ช่วยทำให้คำนอกเนื้อความกลายเป็นคำวैयाกรณ์ได้แก่ปัจจัยอุปลักษณะและปัจจัยการใกล้ชิดกัน ปัจจัยดังกล่าวมีผลทำให้คำนอกเนื้อความกลายเป็นนามธรรมและเป็นรูปธรรมเป็นคำที่มีความหมายเป็นนามธรรมและกลายเป็นคำวैयाกรณ์

กระบวนการที่ทำให้คำนอกเนื้อความกลายเป็นคำวैयाกรณ์ที่นักภาษาศาสตร์เสนอไว้มีหลายกระบวนการซึ่งอาจสรุปเป็นกระบวนการใหญ่ ๆ ได้ 3 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการทางความหมาย กระบวนการทางวากยสัมพันธ์ และกระบวนการทางเสียง กระบวนการทางความหมายเป็นกระบวนการที่ทำให้ความหมายของคำนอกเนื้อความเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เป็นการทำให้หรือลดลักษณะประจำคำลดลง หรือเป็นการทำให้คำมีความหมายทั่วไป หรือเป็นการทำให้คำศัพท์ได้หน้าที่ทางวैयाกรณ์ ส่วนกระบวนการทางวากยสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่ทำให้คำนอกเนื้อความมีข้อจำกัดทางด้านกรากคือทำให้คำกลายเป็นคำที่มีลักษณะบังคับว่าต้องปรากฏในบริบททางภาษาโดยไม้อาจถูกแทนที่ด้วยคำอื่นหรือไม่อาจละได้ หรือทำให้คำมีตำแหน่งที่แน่นอนในกระบวนการทางวากยสัมพันธ์นี้รวมการเปลี่ยนแปลงรูปคำ เช่น การเปลี่ยนจากคำเป็นหน่วยเติมซึ่งต้องติดอยู่กับคำอื่น และรวมการเปลี่ยนแปลงหมวดของคำคือการเปลี่ยนจากการเป็นสมาชิกในหมวดหนึ่งไปเป็นสมาชิกของอีกหมวดหนึ่งไว้ด้วย สำหรับกระบวนการทางเสียงเป็นกระบวนการที่ทำให้เสียงของคำกร่อนหรือหายไป กระบวนการกร่อนเสียงตามแนวคิดของเลห์มันน์เป็นกระบวนการที่เกิดร่วมกับการลดอรรถลักษณะประจำคำลง แนวคิดของเลห์มันน์คล้ายกับแนวคิดของฮอปเปอร์และโทรกอดต์ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการทางเสียงว่า เกิดร่วมกับกระบวนการทางความหมาย ส่วนกระบวนการทางเสียงตามแนวคิดของไอส์และเรท์เป็นการทำให้เสียงกลมกลืน

หรือเป็นการรวมหน่วยคำ 2 หน่วยคำเข้าเป็นหนึ่งหน่วยทางเสียง หรืออาจเป็นการสูญเสียหน่วยคำในฐานะที่เป็นหน่วยทางเสียง

อนึ่งมีแนวคิดในการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำวैयाกรณ์ของนักภาษาศาสตร์บางท่านแตกต่างออกไปกล่าวคือ เลห์มันน์เห็นว่าการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำวैयाกรณ์สามารถทำได้ทั้งในเชิงปัจจุบันและในเชิงประวัติ การศึกษานในเชิงปัจจุบันเป็นการพิจารณาระดับความเป็นวैयाกรณ์ของรูปภาษาจากระดับความอิสระซึ่งมี 3 ด้านได้แก่ ด้านน้ำหนัก ด้านความสัมพันธ์ของรูปภาษา และด้านความสามารถในการแปร การวัดระดับความอิสระทำได้โดยพิจารณาความอิสระใน 2 มิติคือมิติในแนวตั้งซึ่งเป็นมิติเกี่ยวกับการเลือก และมิติในแนวนอนซึ่งเป็นมิติเกี่ยวกับการรวมกันของคำ ส่วนการศึกษาการกลายเป็นคำวैयाกรณ์ในเชิงประวัตินั้น เลห์มันน์กำหนดกระบวนการ 6 กระบวนโดยพิจารณาความสัมพันธ์ของคำทั้งในแนวตั้งและแนวนอน

ส่วนโฮล์และเรห์ไม่ได้ศึกษาการกลายเป็นคำวैयाกรณ์ในมิติต่าง ๆ แบบ เลห์มันน์ โฮล์และเรห์จำแนกกระบวนการกลายเป็นคำวैयाกรณ์ตามองค์ประกอบของภาษาได้แก่ กระบวนการทางเสียงซึ่งโฮล์และเรห์แยกกระบวนการทางเสียงและความหมายออกจากกันในขณะที่เลห์มันน์จัดไว้รวมกัน กระบวนการทางรูปคำและวากยสัมพันธ์ ซึ่งโฮล์และเรห์เสนอกระบวนการประสมคำและกระบวนการทำให้หน่วยคำไม่สามารถใช้ได้อย่างเดิมอีกต่อไปด้วย นอกจากนี้โฮล์และเรห์ยังเสนอ กระบวนการทางหน้าที่ ซึ่งเลห์มันน์ไม่มี กระบวนการทางหน้าที่ได้แก่ กระบวนการทำให้หน่วยวैयाกรณ์ได้หน้าที่พิเศษ กระบวนการแทนที่คำหนึ่งด้วยอีกคำหนึ่งซึ่งอยู่ในชุดคำเดียวกัน กระบวนการรวมหน่วยภาษา 2 หน่วยภาษาเข้าเป็นหนึ่งหน่วยภาษาที่มีความหมาย/หน้าที่ใหม่

สำหรับทิศทางการกลายเป็นคำวैयाกรณ์นั้นเป็นแบบกลายเป็นในทิศทางเดียว คือกลายจากคำนอกเนื้อความเป็นคำวैयाกรณ์ หรือเป็นหน่วยเติม (affixes)